

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΦΑΡΟΣ ΠΟΝΤΙΩΝ
50 χρόνια

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΘΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

**29 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ -
01 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019**

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΔΗΜΟΦΙΛΕΑΤΡΟ -ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ-

ΛΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ
ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΚΑΙ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΦΑΡΟΣ ΠΟΝΤΙΩΝ

ΜΟΥΣΕΙΟ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

MUSEUM
OF BYZANTINE
CULTURE

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Λαϊκή παράδοση του Πόντου: από το παρελθόν στο παρόν

Βυζαντινό Μουσείο Θεσσαλονίκης

Αμφιθέατρο «Στέφανος Δραγούμης»

29 Νοεμβρίου - 1 Δεκεμβρίου 2019

Επιστημονική Επιτροπή:

- Μανόλης Βαρβούνης (Πρόεδρος), Δ.Π.Θ.
- Ρέα Κακάμπουρα (Αντιπρόεδρος), Ε.Κ.Π.Α.
- Μυροφόρα Ευσταθιάδου (Γραμματέας), Ε.Κ.Π.Α.
- Μιχαήλ Μερακλής, Πρόεδρος Ε.Λ.Ε.
- Δημοσθένης Δασκαλάκης, Ε.Κ.Π.Α.
- Χαράλαμπος Μπαμπούνης, Ε.Κ.Π.Α.
- Νάντια Μαχά-Μπιζούμη, Δ.Π.Θ.
- Βασίλης Δαλκαβούκης, Δ.Π.Θ.
- Θανάσης Κούγκουλος, Δ.Π.Θ.
- Γιώργος Κούζας, Ε.Κ.Π.Α.

Οργανωτική Επιτροπή:

- Ρέα Κακάμπουρα
(Πρόεδρος)
- Μανόλης Βαρβούνης
(Αντιπρόεδρος)
- Μυροφόρα Ευσταθιάδου
(Γραμματέας)

Μέλη:

- Ελένη Σαββίδου
- Άννα Αποστολίδου
- Χρυσούλα Κωτσίδου
- Ελένη Ντούλα
- Παναΐλα Παπαδοπούλου

ΛΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ

29 Νοεμβρίου - 1 Δεκεμβρίου 2019

**Παρασκευή 29 Νοεμβρίου –
Αμφιθέατρο «Στέφανος Δραγούμης»**

17.00-18.30: Εγγραφή Συνέδρων

18.30-19.30: Επίσημη Έναρξη - Χαιρετισμοί

- Εκπρόσωπος της Α.Θ.Π. **Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίου**
- **Βούλα Πατουλίδου**, Αντιπεριφερειάρχης Μ.Ε. Θεσσαλονίκης
- **Κωνσταντίνος Ζέρβας**, Δήμαρχος Θεσσαλονίκης
- **Χρήστος Γαλανίδης**, Πρόεδρος Επιτροπής Ποντιακών Μελετών
- **Μιχάλης Γ. Μερακλής**, Ομ. Καθηγητής - Πρόεδρος Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας
- **Μανόλης Γ. Βαρβούνης**, Καθηγητής - Πρόεδρος Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας Δ.Π.Θ. - Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου
- **Ρέα Κακάμπουρα**, Αν. Καθηγήτρια - Διευθύντρια Εργαστηρίου Κοινωνικών Επιστημών Π.Τ.Δ.Ε., Ε.Κ.Π.Α. - Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου
- **Μυροφόρα Ευσταθιάδου**, Δρ. Λαογραφίας - Πρόεδρος του Φάρου Ποντίων

19.30: Εναρκτήρια κεντρική ομιλία

Προεδρείο: Μανόλης Γ. Βαρβούνης, Ρέα Κακάμπουρα

Michel Bruneau, Geo-historian, Director of Research emeritus in CNRS (National Centre of Scientific Research) and Bordeaux University

Ο ρόλος της «εικονογραφίας» στη μετάδοση της ταυτότητας και της μνήμης των Ποντίων Ελλήνων στους κόλπους των προσφύγων της Μικράς Ασίας και της Ανατολικής Θράκης στην Ελλάδα και στη Διασπορά

19.50: Καλλιτεχνικό πρόγραμμα

«Ποντιακοί Αντίλαλοι»: ιστορικές και λαογραφικές ραδιοφωνικές εκπομπές του συλλόγου «Φάρος Ποντίων».

Κείμενα: Στάθης Ευσταθιάδης

Μουσικοί: Καλιοντζίδης Μιχάλης, Κόλλια Λίτα, Μπαχ Δημήτριος

20.15: Λήξη

ΛΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ

29 Νοεμβρίου - 1 Δεκεμβρίου 2019

**Σάββατο 30 Νοεμβρίου –
Αμφιθέατρο «Στέφανος Δραγούμης»**

8.30-9.30: Εγγραφή Συνέδρων

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 1η: Έντεχνος λαϊκός λόγος των Ελλήνων στον Πόντο πριν το 1922: παραμύθι, ακριτικό τραγούδι, θέατρο

Προεδρείο: Ευστάθιος Πελαγίδης, Θανάσης Β. Κούγκουλος

9.30-9.50	Κώστας Δημ. Κονταξής Το δώρο στα ποντιακά παραμύθια
9.50-10.10	Δέσποινα Δαμιανού Η γυναίκα ως αντίπαλος του ήρωα στα παραμύθια του Πόντου
10.10-10.30	Γεώργιος Θανάπουλος Τυπικά ποιητικά σημεία κοινά στο «Διγενή Ακρίτη» Escorial και στις ποντιακές παραλλαγές του ηρωικού τραγουδιού «του υιού του Ανδρονίκου»
10.30-10.50	Walter Puchner Θεατρικές παραστάσεις γύρω από τον Εύξεινο Πόντο (πριν το 1922)
10.50-11.10	Συζήτηση
11.10-11.30	Διάλειμμα

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 2η: Ήθη και έθιμα στον Πόντο πριν το 1922: λαϊκές δοξασίες, θρησκευτική συμπεριφορά, λογοτεχνία, τύπος

Προεδρείο: Μητροπολίτης Σιγκαπούρης και Ν. Ασίας Κωνσταντίνος, Walter Puchner

11.30-11.50	Θεοδόσιος Κυριακίδης Λαϊκές δοξασίες για τις επιδημικές ασθένειες και τις θεραπείες τους στον Πόντο
11.50-12.10	Θανάσης Β. Κούγκουλος Μια συμμορία ληστών στον Πόντο του 19ου αιώνα από το μυθιστόρημα «Τα δράματα της Κωνσταντινούπολεως» του Κ. Δ. Γουσσόπουλου
12.10-12.30	Μυροφόρα Ευσταθιάδου Τα λαογραφικά στοιχεία της εφημερίδας «Εποχή» της Τραπεζούντας (1918-1921)
12.30-12.50	Μανόλης Γ. Βαρβούνης Λαϊκή λατρεία και παραδοσιακή θρησκευτικότητα στην Κελόνσα της περιφέρειας Σουρμένων του Πόντου
12.50-13.10	Συζήτηση
13.10-13.30	Διάλειμμα

ΛΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ

29 Νοεμβρίου - 1 Δεκεμβρίου 2019

**Σάββατο 30 Νοεμβρίου –
Αμφιθέατρο «Στέφανος Δραγούμης»**

**ΣΥΝΕΔΡΙΑ 3η: Η εγκατάσταση των Ελλήνων του Πόντου στην Ελλάδα:
δημιουργία κοινοτήτων, αρχείων, συλλόγων**

Προεδρείο: Χρήστος Γαλανίδης, Γιώργος Κούζας

16.30-16.50	Αχιλλεύς Γ. Χαλδαιάκης Ποντιακό μουσικολογραφικό υλικό στο περιοδικό «Χρονικά του Πόντου»
16.50-17.10	Ζωή Κανιά – Ρέα Κακάμπουρα Η ποντιακή προσφυγική κοινότητα Κοιμηνοί (Χασάνι) στο Ελληνικό Αττικής (1923-1942): Από την εγκατάσταση και την αποκατάσταση στη δεύτερη προσφυγιά
17.10-17.30	Νάντια Μαχά-Μπιζούμη «Απ' τα κορίτσια της Μέρμινας»: Τα χειροτεχνήματα της Μέρμινας Ποντίων Κυριών ως δείκτες εργασιακών σχέσεων, κοινωνικών αξιών και πολιτισμικών πρακτικών
17.30-17.50	Συζήτηση
17.50-18.10	Διάλειμμα

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 4η: Ποντιακή ταυτότητα: παρελθόν, παρόν, μέλλον

Προεδρείο: Κοριάκος Χατζηκυριακίδης, Γιώργος Κατσαδόρος

18.10-18.30	Μαρία Βεργέτη Συλλογική ταυτότητα του ποντιακού ελληνισμού στο ελληνικό κράτος: Το ταξίδι έξι γενιών σε εκατό χρόνια (1919-2019)
18.30-18.50	Ιωάννης Κασκαμανίδης «Τ' εμέτερα τα τραγωδίας»: Τραγουδώντας τη μνήμη, την ταυτότητα και την ιστορία
18.50-19.10	Ketevan Lortkipanidze - Nato Akhalaia Mutual Influences of Greek and Kartvelian dialects
19.10-19.30	Arzu Eker Roditakis Travelling Memories of Pontus: A Translational Focus on a Greek-Turkish Textual Exchange
19.30-19.50	Αναστασία Στεφανίδου Τραύμα, Μνήμη και Διασπορά στην Ελληνοαμερικανική Λογοτεχνία
19.50-20.10	Συζήτηση

ΛΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ

29 Νοεμβρίου - 1 Δεκεμβρίου 2019

Κυριακή 1 Δεκεμβρίου –
Αμφιθέατρο «Στέφανος Δραγούμης»

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 5η: Η λαϊκή παράδοση των Ποντίων στο παρόν: διατροφή, λαϊκές αγορές, memes, εγγραφή στην UNESCO

Προεδρείο: *Αλέξανδρος Βρυζίδης, Νάντια Μαχά-Μπιζούμη*

10.00-10.20	Θωμάς Σαββίδης Η φιλοσοφία της ποντιακής διατροφής
10.20-10.40	Γιώργος Κούζας Η συναισθηματική γεωγραφία της αγοράς των Ποντίων στην Καλλιθέα Αττικής. Σύντομη συμβολή στη διερεύνηση της ποιητικής του λαϊκού πολιτισμού
10.40-11.00	Γιώργος Κατσαδώρας – Αφροδίτη-Λήδια Νουναάκη Η εικόνα των Ποντίων στην ψηφιακή λαογραφία: η περίπτωση των μιμίδων (memes)
11.00-11.20	Σταυρούλα-Βύλυ Κ. Φωτοπούλου Η εγγραφή του εθιμικού δρώμενου των Μωμό'ερων στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO
11.20-11.40	Συζήτηση
11.40-12.00	Διάλειμμα

Συνεδρία 6η: Μαρτυρίες ποντιακής λαογραφίας στην τέχνη - Κλείσιμο Συνεδρίου

Προεδρείο: *Μανόλης Γ. Βαρβούνης, Ρέα Κακάμπουρα*

12.00-12.45	Harun Yanruoğlu , σκιτσογράφος Necatî Zengin , σκηνοθέτης Meral Yazıcıoğlu Yeşilçiçek , φωτογράφος Ιωάννης Ιντζές , αρχιτέκτονας Μιχάλης Καλιοντζίδης , μουσικός
12.45-13.30	Κλείσιμο Συνεδρίου – Συμπεράσματα
13.30	Λήξη Συνεδρίου

ΣΥΝΕΔΡΟΙ

Akhalaia Nato, Invited lecturer, Faculty of Humanities, Tbilisi State University *nato.akhalaia@tsu.edu.ge*
Βαρβούνης Μανόλης Γ., Καθηγητής - Πρόεδρος Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας Δ.Π.Θ., *mvarv@otenet.gr*
Βεργέτη Μαρία, Αν. Καθηγήτρια Π.Τ.Δ.Ε., Δ.Π.Θ. *mvergeti@eled.duth.gr*
Bruneau Michel, Ομ. Διευθυντής Ερευνών CNRS, Πανεπιστήμιο Bordeaux-Montaigne, Γαλλία, *michel.bruneau7@wanadoo.fr*
Βρυζίδης Αλέξανδρος, Ομ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, πρ. Πρύτανης Α.Ε.Ι. Πειραιά Τ.Τ., *brz@uniwa.gr*
Γαλανίδης Χρήστος, Πρόεδρος Επιτροπής Ποντιακών Μελετών, *info@epm.gr*
Δαλκαβούκης Βασίλης, Αν. Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας, Δ.Π.Θ., *vdalkavo@he.duth.gr*
Δαμιανού Δέσποινα, Επ. Καθηγήτρια Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία, Δ.Π.Θ. *damiandoude@ath.forthnet.gr*
Δασκαλάκης Δημοσθένης, Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε., Ε.Κ.Π.Α., *ddaskal@primedu.uoa.gr*
Eker-Roditakis Arzu, MA in Translation, Boğaziçi Üniversitesi, PhD in Translation Studies, A.U.T.H. *arzu.eker@gmail.com*
Ευσταθιάδου Μυροφόρα, Δρ. Λαογραφίας Π.Τ.Δ.Ε., Ε.Κ.Π.Α., *myrofora.efstath@gmail.com*
Zengin, Necati, σκηνοθέτης, διευθυντής Θεάτρου Τέχνης Τραπεζούντας *necatizengin61@hotmail.com*
Θανόπουλος Γεώργιος, Επ. Καθηγητής Τμήματος Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α. *gthanop@phil.uoa.gr*
Ιντζές Ιωάννης, Αρχιτέκτων Μηχανικός του Πανεπιστημίου Στουτγκάρδης (Universität Stuttgart), *ioannis.intzes@web.de*
Κακάμπουρα Ρέα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Λαογραφίας Π.Τ.Δ.Ε., Ε.Κ.Π.Α., *rkakamp@primedu.uoa.gr*
Καλιοντζίδης Μιχάλης, μουσικός, διδακτικό μέλος στα Τ.Ε.Ι. Ηπείρου (Αρτας), *christoskaliotzidis@gmail.com*
Κανιά Ζωή, Κοινωνιολόγος, μεταπτυχιακή φοιτήτρια Λαογραφίας στο ΠΜΣ «Λαογραφία και Εκπαίδευση» του ΠΤΔΕ, ΕΚΠΑ, *zoitsina@gmail.com*
Κασκαμανίδης Ιωάννης, Δρ. Π.Τ.Δ.Ε. Φλώρινας, Πανεπιστήμιο Δ. Μακεδονίας *kiolalis@gmail.com*
Κονταξής Κώστας Α., Επ. Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας *kontaxikass@yahoo.gr*
Κατσάδωρος Γεώργιος, Αν. Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Αιγαίου *katsadoros@rhodes.aegean.gr*
Κούγκουλος Θανάσης Β., μέλος ΕΔΙΠ του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας του Δ.Π.Θ., *a.kougkoulos@gmail.com*
Κούζας Γιώργος, Δρ. Λαογραφίας, Διδάσκων Τμήματος Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή Ε.Κ.Π.Α., *g.kouzas@yahoo.gr*
Κυριακίδης Θεοδόσιος, Δρ Νεότερης Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, επιστημονικός συνεργάτης στην Έδρα Ποντιακών Σπουδών του Α. Π. Θ., *pontosteo@hotmail.com*
Κωνσταντίνος, Μητροπολίτης Σιγκαπούρης & Νότιας Ασίας, *ktsilis@yahoo.gr*
Lortkipranidze Ketevan, Associate Professor. Chair of Turcology, Institute of Oriental Studies, Tbilisi State University, *ketlort@mail.ru*
Μαχά-Μπιζούμη Αθηνά, Επ. Καθηγήτρια Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας Δ.Π.Θ., *nantia.macha@gmail.com*
Μερακλής, Μιχάλης Γ., Ομ. Καθηγητής – Πρόεδρος Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας, *laographiki@gmail.com*
Μπαμπούνης Χαράλαμπος, Καθηγητής του Π.Τ.Δ.Ε., Ε.Κ.Π.Α., *hbamb@primedu.uoa.gr*
Νουνανάκη Αφροδίτη-Αήδεια, Κοινωνιολόγος, Υπ. Διδάκτωρ Λαογραφίας Π.Τ.Δ.Ε, Ε.Κ.Π.Α., *aphrodite.nounanaki@yahoo.gr*
Πελαγίδης Ευστάθιος, Ομ. Καθηγητής Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Δυτ. Μακεδονίας
Puchner Walter, Ομ. Καθηγητής Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, Ε.Κ.Π.Α. *wpochn@theatre.uoa.gr*
Σαββίδης Θωμάς, Αν. Καθηγητής του Τμήματος Βιολογίας, Α.Π.Θ. *savidis@bio.auth.gr*
Στεφανίδου Αναστασία, Δρ. Αμερικανικής Λογοτεχνίας & Πολιτισμού, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας, & Φιλολογίας Α.Π.Θ., διδάσκουσα στο Τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, *annyann1313@gmail.com*
Φωτοπούλου Σταυρούλα-Βίλλυ, Διευθύντρια Διεύθυνσης Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού, *sforopoulou@culture.gr*
Χαλδαϊάκης Αχάλλεος, Καθηγητής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών, Ε.Κ.Π.Α. *axaldaiak@music.uoa.gr*
Χατζηκυριακίδης Κυριάκος, Επ. Καθηγητής επώνυμης Έδρας Ποντιακών Σπουδών Α.Π.Θ. *kyriakoschatz@hist.auth.gr*
Yazicioglu Yesilcicek, Meral, φωτογράφος, Τραπεζούντα, *meraltr53@gmail.com*
Yavruoğlu, Harun, σκιτσογράφος, δημοσιογράφος, Τραπεζούντα *harunyavruoglu@hotmail.com*

Παράλληλες δράσεις

Έκθεση Φωτογραφίας της **Meral Yazicioglu Yesilcicek** (Τραπεζούντα)

Έκθεση σκίτσου του **Harun Yavruoğlu** (Τραπεζούντα)

Το Συνέδριο «Λαϊκή παράδοση Πόντου: από το παρελθόν στο παρόν» πραγματοποιείται με την στήριξη:

ΜΟΥΣΕΙΟ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

MUSEUM
OF BYZANTINE
CULTURE

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ

Ευχαριστούμε:

- ♦ την οικογένεια Ευσταθιάδη (στη μνήμη του Στάθη Ευσταθιάδη) για την οικονομική στήριξη
 - ♦ τον Αγάπιο Φιλοκόστα (AGAPIOS TOURS) για τις μεταφορές
 - ♦ τους μουσικούς : Λίτα Κόλλια, Μιχάλη Καλιοντζίδη, Αντωνία Καραγιαννίδου, Κώστα Καλούση, Δημήτριο Μπαχ
 - ♦ τον Κώστα Γεωργιάδη για τη σχεδίαση της ιστοσελίδας του συνεδρίου τον Ιωάννη Ιντζέ για τη σχεδίαση της αφίσας
-

Χορηγός Επικοινωνίας:

Michel Bruneau

Ο ρόλος της «εικονογραφίας» στη μετάδοση της ταυτότητας και της μνήμης των Ποντίων Ελλήνων στους Πρόσφυγες της Μικράς Ασίας και της ανατολικής Θράκης στην Ελλάδα και στη διασπορά

Οι πρόσφυγες της Μικράς Ασίας και της ανατολικής Θράκης μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο και την ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας (1923) δεν αποτελούν ένα ομοιογενές σύνολο από τότε που εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα και στις γενιές που ακολούθησαν μέχρι σήμερα. Ανάλογα με την περιοχή προέλευσής τους διακρίνονται σε: Μικρασιάτες, Θράκες, Πόντιους και Καππαδόκες, κατά σειρά στατιστικής σπουδαιότητας. Οι Πόντιοι είναι εκείνοι που έχουν το μεγαλύτερο αριθμό συλλόγων, μνημείων και εκδηλώσεων μνήμης παρόλο που δεν είναι οι πιο πολυάριθμοι. Θα εξετάσουμε το ζήτημα αυτό σε σχέση με την ικανότητά τους να δημιουργούν μια «εικονογραφία» (υπό την έννοια του J. Gottmann) εξαιρετικού πλούτου, που βασίζεται στην θρησκευτική και πολιτική τους ιστορία, στη λαογραφία τους και στην ιδιαιτερότητα του πολιτισμού τους στους κόλπους του ελληνισμού.

Κώστας Δημ. Κονταξής

Το δώρο στα ποντιακά παραμύθια

«Το δώρο στα ποντιακά παραμύθια» είναι το αντικείμενο της ανακοίνωσης. Στόχος της να αναδείξει τη λειτουργία του δώρου στο παραμύθι, αγαπημένο παιδί του προφορικού λόγου, στη ζωή των Ποντίων, των οποίων η ψυχή είναι καθάρια ελληνική, από τις καθαρότερες που μπόρεσε να διασώσει ο ελληνισμός ανάμεσα στις τρικυμίες της ιστορίας. Ο Μ. Γ. Μερακλής θεωρεί ότι τα δώρα υπάρχουν στα παραμύθια ως ένα στοιχείο δράσης, κατευθύνουν και θέτουν σε κίνηση τον ήρωα ή την ηρωίδα, αισθητοποιούν τον σύνδεσμό τους με όλες τις άλλες ενδοκοσμικές και υπερβατικές μορφές. Το παραμύθι μπορεί να κρύβει μέσα του μια παγκοσμιότητα, αλλά η συγκεκριμένη κάθε φορά πραγμάτωσή του μπορεί κατά τη Μαριάνθη Καπλιάνογλου να γίνει μόνο στα όρια μιας κοινότητας ανθρώπων κάτω από συγκεκριμένους γεωγραφικούς, ιστορικούς και πολιτισμικούς όρους, που επηρεάζουν και την ίδια την παραμυθιακή δομή.

Δέσποινα Δαμιανού

Η γυναίκα ως αντίπαλος του ήρωα στα παραμύθια του Πόντου

«...για τ' εκείνο κ' εθέλινα τα κορίτσα, τέρ τ' εποίκε σε.» Η γυναίκα, οι άλλοι ήρωες και ο αφηγητής στα παραμύθια του Πόντου της συλλογής του R.M.Dawkins.

Μέσα από το θέμα της ανακοίνωσης αυτής διερευνάται και παρουσιάζεται ο ρόλος της γυναίκας στο σύνολο των παραμυθιών που καταγράφηκαν από τον Ντόκινς το 1914 στα Σούρμενα και τον Όρη και δημοσιεύθηκαν στο Αρχαίον Πόντου.

Παρόλο ότι οι ήρωες και οι ρόλοι τους είναι καθορισμένοι στα μαγικά παραμύθια σύμφωνα με την μορφολογική ερμηνευτική προσέγγιση του Προπ, μένουν πάντα περιθώρια να διατυπωθούν ειδικότερες παρατηρήσεις σχετικά με το πώς διαμορφώνονται οι συμπεριφορές των ηρώων πέρα από τη φορμαλιστική οπτική. Οι αφηγητές ως φορείς μιας συγκεκριμένης ιστορικής και κοινωνικής συνθήκης συνθηρίζουν να ενσωματώνουν στη δράση των παραμυθιακών ηρώων στοιχεία των αντιλήψεων και του καθημερινού βίου άλλοτε άμεσα αναγνωρίσιμα από το κοινό κι άλλοτε περιβλημένα από τον μανδύα του μαγικού στοιχείου της παραμυθιακής αφήγησης. Οι γυναίκες στα συγκεκριμένα παραμύθια είναι δυναμικές, εκδικητικές και συχνά κακιές ακόμη και σε ρόλους οι οποίοι «απαίτον» μια παθητική συμπεριφορά. Λειτουργούν πολύ συχνά σε σχέση με τον ήρωα ανταγωνιστικά όχι σ' ένα ρόλο καθαρού ανταγωνιστή αλλά συνήθως ενσωματώνοντας αυτό το ρόλο στον τυπικό δικό τους. Κατά πόσον η εικόνα της δυναμικής, διεκδικητικής γυναίκας ανταποκρίνεται στη ρεαλιστική συμπεριφορά της γυναίκας του ιστορικού Πόντου είναι επίσης προς διερεύνηση.

Γεώργιος Θανάπουλος

Τυπικά ποιητικά σημεία κοινά στο «Διγενή Ακρίτη» Escorial και στις ποντιακές παραλλαγές του ηρωικού τραγουδιού «του υιού του Ανδρονίκου»

Στην ανακοίνωση γίνεται ενδεικτικά παράθεση παραδειγμάτων από τις ποντιακές παραλλαγές του ηρωικού τραγουδιού «του υιού του Ανδρονίκου» σε συστηματικές κατηγορίες, όπως έχουν προσδιοριστεί από την έρευνα, προκειμένου με την επεξεργασία τους να σχηματιστεί μια πιο ξεκάθαρη εικόνα της βαθύτερης ποιητικής σχέσης του «Ακρίτη» Escorial με το τραγούδι «του υιού του Ανδρονίκου» και με τη λαϊκή παράδοση γενικότερα.

Παρατίθενται ενδεικτικά κοινά λογότυποι – στίχοι ολόκληροι, φόρμουλες α' και β' ημιστίχου, - αλλά και άλλα τυπικά ποιητικά στοιχεία – «αλλομορφω», «σημεία του ίδιου τύπου», «παραλλαγές σημείου», - για

να αποκαλυφθούν τα στοιχεία ποιητικής κατασκευής του «Ακρίτη» Escorial. Η παράθεση καταδεικνύει έναν ικανό αριθμό κοινών ποιητικών σημείων ανάμεσα στα δύο έργα και αποκαλύπτεται ότι ο τρόπος συγκρότησης του κειμένου του «Ακρίτη» Escorial είναι παρόμοιος με τον τρόπο συγκρότησης της προφορικής επικής ποιήσης του Πόντου.

Walter Puchner

Θεατρικές παραστάσεις γύρω από τον Εύξεινο Πόντο (πριν το 1922)

Με κέντρο εκκίνησης την Κωνσταντινούπολη επαγγελματικοί και ημιαγγελματικοί θεατρικοί θίασοι έδιναν τις τελευταίες δεκαετίες του 19ου και τις δύο πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα θεατρικές παραστάσεις στις ελληνικές κοινότητες γύρω από τον Εύξεινο Πόντο, στο βόρεια Βαλκάνια την Οδησό, την Κριμαία, στους πρόποδες του Καυκάσου, τη Γεωργία, τις βόρειες ακτές της Μικρασίας και την ενδοχώρα, ακόμα και σε μικρές κοινότητες. Ταυτόχρονα παρατηρείται, ειδικά μετά το 1900, έντονη ερασιτεχνική δραστηριότητα σε μορφή οργανωμένων θεατρικών παραστάσεων ή και σχολικών και εθνικών εορτών για φιλανθρωπικούς σκοπούς ή και σε μορφή εράνου για το ελληνικό σχολείο της κοινότητας.

Θεοδόσιος Κυριακίδης

Λαϊκές δοξασίες για τις επιδημικές ασθένειες και τις θεραπείες τους στον Πόντο.

Στην παρούσα πρόταση θα παρουσιαστεί ο αντίκτυπος των επιδημικών ασθενειών (χολέρα, πανούκλα) στην κοινωνία και τη λαϊκή συνείδηση των Ελλήνων του Πόντου. Οι κοινωνίες, ιδιαίτερα του αγροτικού χώρου, με προκαταλήψεις, δεισιδαιμονίες και άλλες προλήψεις, αντιμετώπιζαν με ιδιαίτερο τρόπο τις διάφορες επιδημίες που ενέσχυαν πολύ συχνά στην περιοχή. Οι απλοϊκοί κάτοικοι, κυρίως των χωριών, πίστευαν πως η πανώλη, που της είχαν δώσει το όνομα «γουρζουλιά» είχε μορφή τέρατος με ανθρωπόμορφα χαρακτηριστικά. Επιπλέον για τη θεραπεία έπρεπε να ζητηθεί το έλεος συγκεκριμένων αγίων, ιδιαίτερα του Αγίου Θεόδωρου ή του Αγίου Χαράλαμπου. Το φαινόμενο οι άνθρωποι να εναποθέτουν τις ελπίδες τους στους Αγίους και να πιστεύουν στην ιαματική τους δράση παρατηρείται σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις επιδημιών από το μεσαίωνα μέχρι και τον 20 ο αιώνα. Άλλωστε πολλές φορές η εμφάνιση επιδημίας συνοδεύεται με μεταφυσικές ερμηνείες που συνδυάζονται με την πεποίθηση ότι η επιδημία είναι ένα είδος τιμωρίας τους από τον Θεό λόγω των αμαρτιών τους.

Θανάσιος Β. Κούγκουλος

Μια συμμορία ληστών στον Πόντο του 19ου αιώνα από το μυθιστόρημα «Τα δράματα της Κωνσταντινούπολης» του Κ. Α. Γουσσόπουλου

Ο Κωνσταντίνος Δ. Γουσσόπουλος από τα Άγραφα της Θεσσαλίας φοιτά στη Μεγάλη του Γένους Σχολή (1883), σπουδάζει ιατρική, διορίζεται διευθυντής του Εθνικού Φρενοκομείου στο Επταύριο της Κωνσταντινούπολης, είναι ταμίας της Αδελφότητας «Ορθοδοξία» στην ενορία της Παναγίας Καφαταϊνής του Γαλατά και δημοσιεύει ιατρικές μελέτες, διδακτικά βιβλία και διηγήματα. Το 1888 τυπώνει στην Κωνσταντινούπολη το τετράτομο λαϊκό μυθιστόρημά του Τα δράματα της Κωνσταντινούπολης, το οποίο ανήκει στην κατηγορία των «Αποκρύφων», δηλαδή των μυθιστορημάτων που εστιάζουν στην αθλιότητα των χαμηλότερων κοινωνικών στρωμάτων των μεγάλων πόλεων και στην εγκληματική δραστηριότητα του υπόκοσμου.

Ο κεντρικός ήρωας, ο εργάτης Δημήτριος, για να τιμωρήσει την μοιχαλίδα σύζυγό του Αγγελική, αλλάζει συνεχώς ταυτότητες, συστήνει τη σπειρά κακοποιών «εταιρεία του σιδήρου δακτυλιδίου» και διαπράττει τρομερά εγκλήματα στην Κωνσταντινούπολη. Μία από τις μυστικές ταυτότητες του Δημητρίου είναι του καπετάν Γιάννη, που αναλαμβάνει την αρχηγία της συμμορίας του Οθωμανού ληστήρχου των ορέων της Ανατολής, των κατά μήκος της νοτίου ακτής του Ευξείνου εκτεινομένων, του φοβερού Κοτσαμάνογλου. Στην ανακοίνωσή μας εξετάζουμε αυτό το ληστρικό επεισόδιο του μυθιστορήματος, που εκτυλίσσεται γύρω στα 1860 στα βουνά των Κοτυώρων (Οδρού), της Σαμψούντας και της Κερασούντας του Πόντου και στα ορεινά χωριά της περιοχής, που είναι βεβυθισμένα εντός της εσπερινής ομίχλης. Παρότι το μυθιστόρημα του Γουσσόπουλου κατατάσσεται στα «Απόκρυφα», ερευνάται η σημασία της εν λόγω αναφοράς του -στη συμμορία των ληστών του Πόντου- στο πλαίσιο της εξέλιξης του ελληνικού ληστρικού μυθιστορήματος.

Μυροφόρα Ευσταθιάδου

Τα λαογραφικά στοιχεία της εφημερίδας «Εποχή» της Τραπεζούντας (1918-1921)

Ανάμεσα στο δημοσιογραφικό και πολιτικό λόγο του εκδότη και δημοσιογράφου Νίκου Καπετανίδη, ανιχνεύει κανείς πρωτογενές υλικό, που αντανακλά την κοινωνική, εκπαιδευτική και εμπορική ζωή της ελληνικής κοινότητας Τραπεζούντας, κατά τα έτη έκδοσης της εφημερίδας «Εποχή» (1918-1921). Στην παρούσα ανακοίνωση εξετάζεται η λαογραφική ταυτότητα της εν λόγω εφημερίδας και εν τέλει η αμφίδρομη επικοινωνία τύπου και λαογραφίας, μέσω παραδοσιακών λαογραφικών θεμάτων (δημοτικά τραγούδια, παροιμίες,

ευτράτελες διηγήσεις κ.ά.) και άλλων αγγελιών (αφίξεις, αναχωρήσεις, έρανοι, προαγωγές) και κοινωνικών εκδηλώσεων (γάμοι, κηδείες, συναθροίσεις), στις οποίες απεικονίζεται ο οικογενειακός και κοινωνικός ιστός των Τραπεζούντιων, λίγο πριν τον ξεριζωμό.

Μανώλης Γ. Βαρβούνης

Λαϊκή λατρεία και παραδοσιακή θρησκευτικότητα στην Κελόνσα της περιφέρειας Σουρμένων του Πόντου

Στην ανακρίβωση αυτή μελετώνται τα έθιμα και οι τελετουργίες του κύκλου της ζωής των κατοίκων του χωριού Κελόνσα, της περιφέρειας Σουρμένων, με βάση αρχαικές καταγραφές του Κέντρου Μικρασιατικών Μελετών. Οι εθμικές μορφές που παρουσιάζονται εξετάζονται συγκριτικά, με βάση τη σχετική βιβλιογραφία, και τοποθετούνται στον ετήσιο εορτολογικό κύκλο, ως κομμάτια μιας ενιαίας αντίληψης για τον κόσμο. Συνδέονται με τον τόπο που επιχωριάζαν και τον χρόνο κατά τον οποίο καταγράφηκαν, και ερμηνεύονται με βάση ανάλογες τελετουργικές εκδηλώσεις της ευρύτερης περιοχής της Μικράς Ασίας και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Σε τελική ανάλυση, μέσα από την ανακρίβωση αυτή εξετάζεται το τοπικό εθμικό ρεπερτόριο και αποκρυσταλλώνονται οι ιδιομορφίες της τοπικής παραδοσιακής θρησκευτικής συμπεριφοράς των κατοίκων, ως συμβολή στην μελέτη της θρησκευτικής λαογραφίας των Ελλήνων κατοίκων του Πόντου, την εποχή πριν τον βίαιο και αιματηρό ξεριζωμό από εκεί του ελληνικού πληθυσμιακού στοιχείου.

Αχιλλέας Γ. Χαλδαιάκης

Ποντιακό μουσικολογραφικό υλικό στο περιοδικό Χρονικά του Πόντου

Στο μηνιαίο λαογραφικό περιοδικό Χρονικά του Πόντου (όργανο του Συλλόγου Ποντίων «Αργοναύται-Κομνηνοί»), που εκδιδόταν στην Αθήνα από το έτος 1943 και εξής, εντοπίζονται κάποιες ενδιαφέρουσες πρωτόλειες μουσικολογραφικές συμβολές του μετέπειτα ευρύτερα γνωστού διδασκάλου της βυζαντινής μουσικής Σίμωνος Καρά. Ο Καράς φαίνεται ότι εξαρχής ενίσχυσε την εν λόγω εκδοτική προσπάθεια του Συλλόγου Ποντίων «Αργοναύται-Κομνηνοί», αφού άρθρο του, υπό τον τίτλο «Τι αξίζουν οι ποντιακές παραδόσεις», δημοσιεύεται ήδη στο πρώτο τεύχος του επισημανθέντος περιοδικού, μάλιστα δε με την εξής επισήμανση των εκδοτών του: «Ο κ. Καράς, τοῦ ὁποῦοι εἶναι γνωστοί οἱ ἀγῶνες γιὰ τὴν περίσωση καὶ διάδοση τῆς ἐθνικῆς μας μουσικῆς, ἔχει ἀναλάβει εὐγενικὰ τὴ θεώρηση τῆς ἀπόδοσης μὲ βυζαντινὴ παρασημαντικὴ ἐξήντα περίπου ποντιακῶν ἀσμάτων καὶ τραγουδιῶν τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Ξ(ένου) Ξενίτα [= Ξενοφάντος Ἀκογλου], ποὺ θὰ δημοσιεῖονται τμηματικὰ στὸ περιοδικὸ μας». Ὄντως, τα ποντιακά αυτά δημοτικά τραγούδια δημοσιεύθηκαν sporádην στο περιοδικό, πάντοτε υπό την ένδειξη: «Ποντιακή Μουσική», συνοδευμένα μάλιστα από πλήρη τα ποιητικά κείμενά τους, με προσθήκη ενίοτε (σε σχετικές υποσημειώσεις) και περαιτέρω, λαογραφικού χαρακτήρα, σχολίων. Στην παρούσα ανακρίβωση, τα ποιητικά και μουσικά κείμενα των παραπάνω ποντιακών τραγουδιών όχι μόνον επισημαιοῦνται και σχολιάζονται αλλά και προετοιμάζονται επιμελώς για μιαν (χρήσιμη, οπωσδήποτε, σήμερα) συλλογική εδώ επανέκδοσή τους.

Ζωή Κανιά – Ρέα Κακάμπουρα

Η ποντιακή προσφυγική κοινότητα Κομνηνοί (Χασάνι) στο Ελληνικό Αττικής (1923-1942): Από την εγκατάσταση και την αποκατάσταση στη δεύτερη προσφυγιά

Η παρούσα εισήγηση εστιάζει στην ιστορική και λαογραφική έρευνα της κοινότητας Κομνηνοί (Χασάνι), που συνέστησαν Πόντιοι πρόσφυγες στο Ελληνικό Αττικής το 1923, στην περιοχή που βρίσκεται σήμερα η εγκαταλελειμμένη πίστα του πρώην Αεροδρομίου Αθηνών. Ειδικότερα εξετάζεται η ιστορία της εγκατάστασης των προσφύγων στην περιοχή, ξεκινώντας από την αρχική τοποθέτηση, η οποία σε διάστημα μόλις δέκα εννέα (19) ετών εξελίχθηκε σε πλήρη αποκατάσταση, οικοδομώντας μία νέα κοινότητα, που παρείχε στους κατοίκους της ένα σύγχρονο πλήρες κοινωνικών παροχών και υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα φαρμακείο, ιατρείο, σχολείο, εκκλησία, αθλητικές εγκαταστάσεις κ.ά. Η εγκατάσταση των προσφύγων συντέλεσε στη συγκρότηση μίας νέας πολιτιστικής ταυτότητας των κατοίκων, η οποία συνέδεε τον ποντιακό πολιτισμό με τον τόπο της κοινότητας. Η αποκατάσταση αυτή δεν διήρκεσε πολύ, καθώς το ελληνικό κράτος οικοδόμησε στην περιοχή το πρώτο Πολιτικό Αεροδρόμιο Αθηνών το 1937, ενώ το 1942 η περιοχή εκκενώθηκε και η κοινότητα καταργήθηκε, κατόπιν εντολής της γερμανικής δύναμης κατοχής, οδηγώντας τους κατοίκους της σε δεύτερη προσφυγιά. Η μελέτη της κοινότητας διενεργήθηκε αξιοποιώντας πρωτογενές αρχειακό και αφηγηματικό υλικό από κατοίκους και απογόνους τους, που αναδεικνύει μνήμες της εμπειρίας της καθημερινής ζωής των Ποντίων προσφύγων κατοίκων της κοινότητας Κομνηνοί.

Νάντια Μαγά-Μπιζούμη

«Απ' τα κορίτσια της Μέρμινας»: Τα χειροτεχνήματα της Μέρμινας Ποντίων Κυριών ως δείκτες εργασιακών σχέσεων, κοινωνικών αξιών και πολιτισμικών πρακτικών.

Τα λευκά και χρωματιστά κεντήματα του Μουσείου της Μέρμινας Ποντίων Κυριών αποτελούν χειροτεχνήματα με ταυτότητα, πολύσημα ιστορικά αντικείμενα με αισθητικό και συμβολικό χαρακτήρα. Πρόκειται για

χειροτεχνήματα εργαστηριακής παραγωγής, στην επιφάνεια των οποίων αποτυπώνονται εργασιακές σχέσεις, κοινωνικές αξίες και συμπεριφορές, πολιτισμικές και καταναλωτικές πρακτικές. Με βάση το συγκεκριμένο υλικό, η έρευνα, αξιοποιώντας τις νεότερες θεωρίες του υλικού πολιτισμού, θα στραφεί στην ανάδειξη της δυναμικής εμπλοκής των αντικειμένων στην κοινωνική και ιστορική ζωή των ανθρώπων, και στην καταγραφή των σχέσεων που αναπτύσσονται ανάμεσα στους ανθρώπους με σημείο αναφοράς τα ίδια. Τα κεντήματα της Μέρμινας, ενταγμένα στο ιστορικό πλαίσιο της παραγωγής τους, αφηγούνται την ιστορία του σωματείου και των ανθρώπων του, από την ίδρυση του στην Τραπεζούντα και την αναστάση του στη Θεσσαλονίκη, έως και τη λειτουργία του στις μέρες μας, και θέτουν προς μελέτη μια σειρά από ζητήματα που σχετίζονται: α) με την χειροτεχνική παραγωγή στο πλαίσιο της σωματειακής εργαστηριακής οργάνωσης που άνθισε στην Ελλάδα στις αρχές του 20ού αιώνα, β) με το κοινωνικό έργο της Μέρμινας και τη λειτουργία της ως πρότυπο κέντρο εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, γ) με την επίδραση που άσκησαν οι ιστορικές και οι κοινωνικές αλλαγές στην παραγωγή του εργαστηρίου της Μέρμινας, δ) με την κατανάλωση των χειροτεχνημάτων ως κοινωνική πρακτική: προικιά – δώρα γάμου, ε) με τις σχέσεις που αναπτύχθηκαν γύρω από την παραγωγή των χειροτεχνημάτων ανάμεσα στον κόσμο των μεγαλοαστών και τον κόσμο των εργαζόμενων γυναικών.

Μαρία Βεργέτη

Συλλογική ταυτότητα του ποντιακού ελληνισμού στο ελληνικό κράτος: Το ταξίδι έξι γενιών σε εκατό χρόνια (1919-2019)

Η συλλογική ταυτότητα περιλαμβάνεται στα αντικείμενα έρευνας των κοινωνικών επιστημών που παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο. Η αλληλεπίδραση των κοινωνικών ομάδων διαμορφώνει τον κόσμο μας. Κάθε ομάδα έχει συλλογική ταυτότητα. Ως συλλογική ταυτότητα ορίζεται το συναίσθημα ταύτισης των μελών της ομάδας («οι δικοί μου άνθρωποι», οι άνθρωποι που με περιβάλλουν προστατευτικά) και η δράση για την ομάδα. Η αλληλεπίδραση της ταύτισης και της δράσης δίνει απάντηση στο ερώτημα «Ποιοί είναι και τι είναι τα μέλη της ομάδας;» Αυτή η απάντηση μπορεί να διαφέρει για τον ίδιο πληθυσμό στην πορεία του χρόνου. Ιστορικά και κοινωνικά γεγονότα οδηγούν σε αλλαγή των κοινωνικών ορίων και των πολιτισμικών προτύπων των ομάδων. Οι Έλληνες του Πόντου καταφεύγουν κυρίως στο ελληνικό κράτος μετά από τους διωγμούς και τη βίαιη καταστροφή των κοινοτήτων τους στον Μικρασιατικό Πόντο την περίοδο 1914-1924. Στην Ελλάδα διατηρούν τη συλλογική τους μνήμη και παρουσιάζουν μορφές δράσης που διαφέρουν από γενιά σε γενιά. Στην εισήγηση παρουσιάζονται συμπεράσματα διδακτορικών διατριβών που βασίζονται στη διεθνή βιβλιογραφία, όσον αφορά τις θεωρίες για τις συλλογικές ταυτότητες, και ταυτόχρονα μελετούν την ταυτότητα διαφορετικών γενιών, από την πρώτη (την «προσφυγική» γενιά) μέχρι την έκτη (τη γενιά των παιδιών του 21 ου αιώνα).

Ιωάννης Κασκαμανίδης

«Τ' έμέτερα τα τραγωδίας»: Τραγουδώντας τη μνήμη, την ταυτότητα και την ιστορία

Στην εισήγηση αυτή εστιάζουμε στους στίχους των ποντιακών τραγουδιών και εξετάζουμε τα στοιχεία εκείνα που σχετίζονται με τη μνήμη, την ταυτότητα και την ιστορία των Ποντίων. Διερευνούμε τους τρόπους με τους οποίους αυτή η προφορική παράδοση συμβάλλει στη μετάδοση της μνήμης, τη συγκρότηση και τη μετεξέλιξη της ποντιακής ταυτότητας και διαμορφώνει μια αφήγηση για το παρελθόν, άρρηκτα συνδεδεμένη με τις ανάγκες και τα αιτήματα του παρόντος, αλλά και του μέλλοντος. Αλλά και αντιστρόφως: πώς το παρόν και το προσδοκώμενο μέλλον καθορίζουν τους βασικούς άξονες της προφορικής παράδοσης.

Θα δείξουμε πώς αποτυπώνονται οι παραπάνω διαδικασίες στον ποντιακό στίχο, με παραδείγματα που επιλέχθηκαν από συγκεκριμένο δείγμα ποντιακών τραγουδιών.

Ketevan Lortkipanidze - Nato Akhalaia

Mutual Influences of Greek and Kartvelian dialects

For centuries in the Pontus region, Greeks and one of the Kartvelian tribes - Lazis lived together. Their coexistence and cultural relations were reflected in the vocabulary of these people. Two different dialects were created as a result of Greek and Laz language interference:

1. Pontic dialect of the Greek language has been separated from the literary Greek and its dialects. This dialect is considered by some scientists as 'Pontic-laz', cause of great number of Lazian loanwords in it.
2. Atina dialect of Laz language, which most of all has moved from Kartvelian dialects. In the Pontic dialect for producing the ethnonyms in plural number were used suffixes of Kartvelian origin, such as: possessive –lan and -T producer of plural number. For example: Laziant, Armenaant, Rusiant.

In the report we will talk about the Laz lexical units fixed in Pontic dialect of Greek language. And on the other hand about Greek borrowings in Laz dialects. We also will focus on ways of borrowing and types of loanwords.

Travelling Memories of Pontus: A Translational Focus on a Greek-Turkish Textual Exchange

The Greek-Turkish Population Exchange left profound traces in the memory of the people who left as well as who stayed. The case of Pontic Greeks, many of whom had been forced to leave their homeland long before the Exchange, is no exception. One way of communication for Greeks and Turks is through texts of cultural memory travelling back and forth in translation. This study will focus on two such texts, one from either side that was translated and published in the other: Tamama by Yorgos Andreadis, as an example of life-writing, and Kutsal İkona (The Holy Icon), a historical novel by Turgay Bostan. Tamama was later adapted/translated into a film, Bulutları Beklerken (Waiting for the Clouds) by Yeşim Ustaoglu, which will be considered an intersemiotic translation of Tamama, hence, of the same cultural memory. The study will focus on the source texts and their respective target texts as localized versions of the same cultural memory and explore the characteristics of localization, seeking answers to questions like what features of the memory are maintained and/or reinforced, and which are suppressed or omitted, and how the texts were recontextualized for respective Greek and Turkish readers.

Αναστασία Στεφανίδου

Προσωρινός τίτλος: Τραύμα, Μνήμη και Διασπορά στην Ελληνοαμερικανική Λογοτεχνία

Η εργασία μου θα αναζητήσει την πολύπλευρη και σύνθετη «ιστορική αλήθεια» όπως αυτή μεταφέρεται και ερμηνεύεται μέσα από την προσωπική μνήμη του τραύματος και της νοσταλγίας για τη χαμένη, αλλά πολύ ζωντανή πατρίδα, σε επιλεγμένα κείμενα της ελληνοαμερικανικής λογοτεχνίας. Συγκεκριμένα, η εργασία μου θα συζητήσει τη διαπραγμάτευση της νοσταλγίας και τις κατασκευές της μνήμης για μια συχνά εξιδανικευμένη πατρίδα, την επανεγγραφή της ταυτότητας του πρόσφυγα και μετανάστη σε μια κατά βάση αφιλόξενη Αμερική του πρώτου μισού του 20 ου αιώνα, αλλά και τη διαλεκτική σχέση μεταξύ μιας εξοντωτικής και τραυματικής εξορίας και του «ανήκειν» σε μια μοντέρνα και δυτική κοινωνία και κοινότητα. Θα εξεταστούν κείμενα όπως η βιογραφία Ούτε το Όνομά μου (2000) της Thea Halo που περιγράφει την προσωπική μαρτυρία της μητέρας της συγγραφέα που έζησε τον βίαιο ξεριζωμό των Ποντίων και άλλων χριστιανικών πληθυσμών της Μικράς Ασίας πριν μετοικήσει στην Αμερική - μερικά από τα διηγήματα της Θεανώ Παπάζογλου Μάργαρα (1906-1991), εξέχουσας μορφής της ελληνικής διασποράς στην Αμερική, βραβευμένης από την Ακαδημία Αθηνών και αναγνωρισμένης από το Πατριαρχείο Κωνσταντινούπολης, η οποία αναζητά στιγμές προσωπικής λύτρωσης μέσα στον χωστικό κόσμο των διωγμών στη Μικρά Ασία και το μυθιστόρημα Πέρα από το Αιγαίο (1994) του γνωστού σκηνοθέτη του κινηματογράφου και θεάτρου Elia Kazan όπου ο πρωταγωνιστής, Έλληνας μετανάστης στην Αμερική, επιστρέφει στη Μικρά Ασία για να βοηθήσει και ιδανικά να ανατρέψει την καταστροφή του 1922.

Θωμάς Σαββίδης

Η φιλοσοφία της ποντιακής διατροφής

Η διατροφή αποτελεί πρώτη βιολογική αναγκαιότητα. Είναι η βασικότερη λειτουργία του ανθρώπου, ταυτόσημη με τη ζωή. Μέσω αυτής μπορεί να μελετηθεί η ζωή και να καθορισθούν οι σχέσεις των ανθρώπων. Η πληθώρα αποφθεγμάτων, γνωμικών ή παροιμιών που αναφέρονται στη διατροφή στόχο έχει την αποτελεσματική διδασχία της λαϊκής σοφίας με παράδειγμα την ζωτικότερη ανθρώπινη λειτουργία, γνώριμη βιοματικά στον καθένα. Στον γεωγραφικό χώρο του Πόντου και με όχημα τη διατροφή παράγονται με αλληγορικό ή σκωπτικό λόγο αλήθειες, μηνύματα, εμπειρίες για να διδάξουν, να σχολιάσουν ή να παραδειγματίσουν. Με εκφράσεις ειλημμένες από τη διατροφή διδάσκεται πειστικά στις ευρύτερες μάζες το ηθικό, το δίκαιο και το ορθό ενώ σε άλλες περιπτώσεις σατιρίζονται πράξεις και έργα των ανθρώπων. Οι αποδέκτες κατανοούν απόλυτα αυτά τα μηνύματα καθώς ο παράδειγμα της διατροφής είναι οικείο σε όλους ανεξαιρέτως. Μέσω αυτής μεταγίγεται από γενιά σε γενιά η λαϊκή ποντιακή θυμοσοφία, ίσως πιο αποτελεσματικά από άλλες διδακτικές πρακτικές.

Γιώργος Κούζας

Η συναισθηματική γεωγραφία της αγοράς των Ποντίων στην Καλλιθέα Αττικής. Σύντομη συμβολή στη διερεύνηση της ποιητικής του λαϊκού πολιτισμού

Η ανακοίνωση εστιάζει σε μια περισσότερο φιλοσοφική και ποιητική προσέγγιση του λαϊκού πολιτισμού και πιο συγκεκριμένα ενός καθημερινού κοινωνικού και οικονομικού φαινομένου, όπως είναι η αγορά των Ποντίων στην Καλλιθέα. Ειδικότερα, θα εστιασούμε στη γεωγραφία των συναισθημάτων, που δημιουργούνται στους επισκέπτες, αλλά και τους πωλητές της αγοράς των Ποντίων στην Καλλιθέα. Τα συναισθήματα είναι εφήμερα μεν ως διαδικασία, καθώς δημιουργούνται σε ορισμένες συνθήκες και βάσει συγκεκριμένων ερεθισμάτων, εντούτοις χαρακτηρίζονται από διάρκεια, καθώς συνδέονται με τη μνήμη και σε μεγάλο βαθμό νοηματοδοτούν τις πράξεις και τις κινήσεις των ανθρώπων. Ειδικότερά θα μας απασχολήσουν αφενός πώς δημιουργούνται

συναίσθηματα στους ανθρώπους μέσα από τις εικόνες, τους ήχους, τις μυρωδιές, τη δόκιμη φαγητών και την αφή αντικειμένων στην αγορά και αφετέρου ποια είναι η ανακλητική της μνήμης λειτουργία που ενεργοποιείται μέσα από σημαντικά ποντιακά σύμβολα, «φωνήεντα αντικείμενα», που συχνά αγνοούμε ή τα προσπερνούμε ως «ασήμαντα» (οικογενειακές φωτογραφίες, οικογενειακά σύμβολα, αντικείμενα που προέρχονται από τον Πόντο και βρίσκονται συνήθως κοντά στο ταμείο της κάθε επιχειρήσης). Παράλληλα, θα δοθεί έμφαση και στη συμβολική σημασία των προφορικών αφηγήσεων και πώς οι αφηγήσεις καθημερινών ανθρώπων δημιουργούν νοσταλγία για τους παλιότερους αλλά και ταυτόχρονα παρακινούν τους νεότερους ώστε να ασχοληθούν με τον ποντιακό λαϊκό πολιτισμό.

Γιώργος Κατσαδώρας – Αφροδίτη-Λήδία Νουανάκη

Η εικόνα των Ποντίων στην ψηφιακή λαογραφία: η περίπτωση των μιμίδιων (memes)

Είναι πλέον αδιαπραγμάτευτο ότι βρισκόμαστε, ιδίως με την έλευση της νέας χιλιετίας, σε μια εποχή, όπως προφητικά είχε αποκαλέσει ο Ong, «δευτερογενούς προφορικότητας». Οι πρακτικές που διαδέχθηκαν την τυπογραφία, κυρίως το αλληλεπιδραστικό Web 2.0, όντως σηματοδοτούν μια επιστροφή στην προφορικότητα, καθώς συμπληρώνουν το γραπτό κείμενο με στοιχεία παραγλωσσικά. Η μεταγλώσσα λοιπόν των σύγχρονων μέσων έχει δώσει τη δυνατότητα τόσο για την επανεμφάνιση και «αναζωογόνηση» στοιχείων του λαϊκού πολιτισμού του, βασισμένα σε προφορικές κυρίως λειτουργίες, είχαν απονήσει ή τοπικά περιοριστεί όσο και για την εμφάνιση νέων μορφών τους, με αποκλειστικό σχεδόν «βιότοπο» τον ψηφιακό κόσμο. Ένα από τα πιο δημοφιλή νέα στοιχεία αποτελούν τα γνωστά πλέον μιμίδια (memes), όρος που εισήχθη αρκετά νωρίτερα (1976) από τον Dawkins και αφορούσε την εφαρμογή και εξήγηση των εξελικτικών αρχών που χαρακτηρίζουν τα πολιτισμικά φαινόμενα: στη σύγχρονη ωστόσο εποχή με τον όρο αυτό αναφερόμαστε στις οπτικοποιημένες εκφράσεις που μεταφέρουν, μέσω της μιμητικής πρακτικής, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Blank, πτυχές του πραγματικού κόσμου στις κοινότητες των χρηστών του διαδικτύου. Μία τέτοια κοινότητα είναι και η ποντιακή, η οποία εδώ και αρκετές δεκαετίες «ζει» και στον εικονικό κόσμο. Κατ' επέκταση εύλογη είναι και η δημιουργία, τροποποίηση, διάδοση, αλλά και διάχυση σχετικών μιμίδιων. Αυτά μπορεί να προέρχονται από όσους συνειδητά καταπιάνονται με θέματα του Πόντου, αλλά και από άλλους που απλώς ασχολούνται για διάφορους λόγους. Στην παρούσα μελέτη επιχειρούμε μια βασική ταξινόμηση των μιμίδιων αυτών και, με την ανάλυση του περιεχομένου τους, την εξακριβωση της συμβολής τους σε έναν οιονειό αυτοπροσδιορισμό ή ετεροπροσδιορισμό της ποντιακής ταυτότητας.

Σταυρούλα-Βίλλυ Κ. Φωτοπούλου

Η εγγραφή εθμικού δρώμενου των Μωμό'ερω στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO

Η εγγραφή του εθμικού δρώμενου των Μωμό'ερω, όπως επιτελείται σε 8 χωριά του νομού Κοζάνης σήμερα, στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας, το 2016, ήταν η αίσια κατάληξη μιας προσπάθειας που είχε αρχίσει από το 2014, αλλά και η έναρξη ενός εγχειρήματος με μεγάλη διάρκεια για τη διαφύλαξη αυτού του στοιχείου της ποντιακής κληρονομιάς, όπως και άλλων σχετικών (στο βαθμό που το επιλέξουν όσοι μετέχουν σε αυτά). Σε αυτή την παρουσίαση θα επιχειρήσουμε να αναδείξουμε τη σημασία της ένταξης εκφράσεων της λαϊκής παράδοσης στο Εθνικό Ευρετήριο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας και στους Διεθνείς Κατάλογους της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, τα μέτρα διαφύλαξής τους, αλλά και τους διακριτούς ρόλους που αναλαμβάνουν στο πλαίσιο αυτό οι μέτοχοι των στοιχείων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, οι επαγγελματίες της πολιτιστικής κληρονομιάς, η διοίκηση και η ακαδημαϊκή κοινότητα.

Η Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003) έφερε μια μεγάλη κλίμακα επανεξέταση των κυρίαρχων ιδεών για το ρόλο και τη σημασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στις σύγχρονες κοινωνίες και συνέβαλε στην ανάπτυξη νέων προσεγγίσεων στη διαχείριση και στην προστασία της. Θα εξετάσουμε τα βασικά σημεία της Σύμβασης και, κυρίως, το νέο υπόδειγμα διαχείρισης που αυτή προτείνει αναφορικά με τη λαϊκή παράδοση.

Το Υπουργείο Πολιτισμού, ακολουθώντας την συμμετοχική προσέγγιση στις Δημόσιες Πολιτικές Πολιτισμού που προωθεί η Σύμβαση, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο ρόλο των ομάδων των ανθρώπων που ασκούν ή επιτελούν και που μεταδίδουν τα στοιχεία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι περισσότερες εκφράσεις της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που έχουν ήδη εγγραφεί στο Εθνικό Ευρετήριο ΑΠΚ της Ελλάδας (<http://ayla.culture.gr>) έχουν προέλθει από τους ίδιους τους μετόχους των στοιχείων της κληρονομιάς. Τα μέτρα διαφύλαξης που πρέπει να συνδυάζουν κάθε εγγραφή επίσης πρέπει να εκφράζουν τη βούληση των μετόχων των στοιχείων της κληρονομιάς και να κινητοποιούν όσα τμήματα της κοινωνίας των πολιτών, της διοίκησης και της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Ιδρύθηκε το 1969, στη Θεσσαλονίκη από Ποντίους α΄ και β΄ προσφυγικής γενιάς, με πρωτοεργάτη το Στάθη Ευσταθιάδη. Από τους κύριους καταστατικούς σκοπούς του συλλόγου ήταν η περισυλλογή λαογραφικού υλικού και η ανάδειξή του στα πλαίσια της τέχνης. Έτσι, ο σύλλογος ανέβασε εκατοντάδες θεατρικές παραστάσεις στην ποντιακή διάλεκτο το λαογραφικό πλούτο του ποντιακού

ΦΑΡΟΣ ΠΟΝΤΙΩΝ Ελληνισμού με τις εκπομπές «Ποντιακό Αντίλαλο», που μεταδίδονταν ανελλιπώς από την ίδρυση του συλλόγου. Οι εκπομπές αυτές αποτέλεσαν σημείο αναφοράς για δύο γενέες Ποντίων και εξακολουθούν ακόμη και σήμερα να αποτελούν αρχαιακό υλικό αναζήτησης των ερευνητών, καθώς κατέγραψαν κυρίως μουσικούς α΄ προσφυγικής γενιάς. Παράλληλα, τα ταξίδια στον ιστορικό Πόντο και στον Καύκασο, κυρίως για λόγους καταγραφών, ήταν όλα αυτά τα χρόνια μια από τις βασικές δραστηριότητες του συλλόγου.

Το σημερινό Δ.Σ.:

Πρόεδρος: Μυροφόρα Ευσταθιάδου

Αντιπρόεδρος: Ελένη Σαββίδου

Γραμματέας: Άννα Αποστλίδου

Ταμίας: Χρυσούλα Κωτσίδου

Μέλη: Ελένη Ντούλα, Παναΐλα Παπαδοπούλου, Αναστασία Στεφανίδου

Αντιγονιδών 1, Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 54630

Τηλ.: 2310.530531, 6974149229

Facebook: ΦΑΡΟΣ ΠΟΝΤΙΩΝ

e-mail: farospontion@yahoo.gr

e-mail Συνεδρίου: laikiparadosipontou@gmail.com

ΣΥΝΤΟΜΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ο **Κώστας Δημ. Κονταξής** γεννήθηκε στο Κουτσελιό Ιωαννίνων. Σπούδασε στη Ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία Ιωαννίνων, στη διετή μετεκπαίδευση δασκάλων στο Μαρμάσειο Διδασκαλείο Δημ. Εκπαίδευσης και στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Παρακολούθησε μαθήματα Γαλλικής γλώσσας και πολιτισμού στο Καθολικό Ινστιτούτο του Παρισιού και μεταπτυχιακά μαθήματα: Οικονομικής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης (Παρίσι Ι), Αρχαιολογία Ελληνιστικών χρόνων στην Ecole pratique des Hautes Etudes (Πρακτική Σχολή Ανώτατων Σπουδών) του Παρισιού και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στην Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociale (Σχολή Ανώτατων Σπουδών στις Κοινωνικές Επιστήμες). Το 1986 αναγορεύθηκε διδάκτωρ του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με βαθμό «άριστα». Από το 1966 μέχρι το 1990 υπηρέτησε ως δάσκαλος και διευθυντής σε δημοτικά σχολεία της περιοχής Αγρινίου και από το 1990 μέχρι το 2003, ως φιλόλογος καθηγητής σε γυμνάσια και λύκεια του Αγρινίου, διευθυντής γυμνασίου και λυκείου και Σχολικός Σύμβουλος Φιλόλογων. Το Σεπτέμβριο του 2003 εκλέχτηκε μέλος ΔΕΠ στη βαθμίδα του Λέκτορα στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, με γνωστικό αντικείμενο «Λαογραφία». Κατόπιν, εκλέχτηκε επίκουρος καθηγητής, και στη συνέχεια, νομιοπονητής στη βαθμίδα του επίκουρου καθηγητή. Εξέδωσε πέντε βιβλία λαογραφικού, κυρίως, περιεχομένου και, για την υποβοήθηση των φοιτητών του, τέσσερα βιβλία Πανεπιστημιακών παραδόσεων. Μελέτες του, ιστορικού και λαογραφικού περιεχομένου, δημοσιεύθηκαν κατά καιρούς, σε περιοδικά και εφημερίδες. Έλαβε μέρος ως εισηγητής σε πανελλαδικά και διεθνή συνέδρια.

Η **Δέσποινα Δαμιανού** διδάξε στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης ως Επίκουρη Καθηγήτρια Λαογραφίας στο Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία. Ασχολείται με τη μελέτη και την έρευνα του λαϊκού παραμυθιού, την αφήγηση, το λαϊκό υλικό πολιτισμό και την παραδοσιακή τεχνολογία, καθώς επίσης και με την έρευνα του μικρασιατικού Ελληνισμού. Είναι πρόεδρος του Συλλόγου Μακρηνών-Λιβισιανών. Έχει κάνει επιτόπια εθνογραφική έρευνα στη Χίο, τα Κύθηρα και τη Θράκη. Στο συγγραφικό της έργο περιλαμβάνονται τα βιβλία: 1. Λαϊκή Φιλολογία, του Ελεύθερου Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ), ως μέλος της συγγραφικής ομάδας 2. Τα παραμύθια της Χίου (1994) 3. Λαϊκές αφηγήσεις. Μύθοι και παραμύθια των Κυθίων. Φανταστική δημιουργία και πραγματικότητα. (2005) 4. Ιστορίες που δεν τελειώνουν ποτέ... Κειμενικές και εικονογραφικές διασκευές για παιδιά (2011), επιμέλεια και μέλος της συγγραφικής ομάδας. Έχει δημοσιεύσει άρθρα σε περιοδικά, πρακτικά συνέδρια και συλλογικούς τόμους.

Ο **Γεώργιος Ι. Θανάπουλος** γεννήθηκε στο Σαρακίνη Ηραίας Αρκαδίας. Σπούδασε Μεσαιωνική και Νεότερη Ελληνική Φιλολογία και Λαογραφία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Το 1988 αναγορεύτηκε διδάκτωρ της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Υπηρέτησε ως Καθηγητής Φιλολόγος και διευθυντής Λυκείου στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και ως Επίκουρος Καθηγητής Λαογραφίας στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου

Αθηνών (Τομέας Βυζαντινής Φιλολογίας και Λαογραφίας), όπου διδάξε Λαϊκή Λογοτεχνία και Εφαρμοσμένη Λαογραφία. Έχει λάβει μέρος σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά συνέδρια και έχει δημοσιεύσει μελέτες του σε επιστημονικά περιοδικά, ετήσιους τόμους και πρακτικά συνεδρίων. Είναι ενεργό μέλος σε επιστημονικές εταιρείες, πολιτιστικούς συλλόγους, Ενώσεις και Ομοσπονδίες. Αυτοτελή Αντιπροσωπευτικά συγγράμματα του: 1. Το τραγούδι «του Αρμούρη». Χειρόγραφο και προφορική παράδοση. Βιβλιοθήκη Σοφίας Σαρτζόλου, αριθ. 76, Αθήνα. (Διαδοκική διατριβή). 2. Ο «Διγενής Ακρίτης» Escorial και το ηρωικό τραγούδι του υιού του Ανδρόνικου. Τα κοινά τυπικά μορφολογικά στοιχεία της ποιητικής τους, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2010. 3. Ο Νίκος Γκάτσος και η Ελληνική Λαϊκή Παράδοση. Ερμηνευτική μελέτη, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2010. 4. Ο «Διγενής Ακρίτης» Escorial και το ποινιακό δημοτικό τραγούδι. Κοινά τυπικά, μορφολογικά και τεχνολογικά στοιχεία της ποιητικής τους, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2012. 5. Ελληνική Λαϊκή Ποίηση. Από το δημοτικό τραγούδι στη σύγχρονη έντυπη και ηλεκτρονική λαϊκή ποίηση, εκδ. Ηρόδοτος, Αθήνα 2014.

Ο **Walter Puchner** γεννήθηκε στη Βιέννη το 1947. Σπούδασε Επιστήμη του Θεάτρου (Θεατρολογία) στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης και το 1972 απέκτησε τον τίτλο του Διδάκτορα της Φιλοσοφικής Σχολής, με μια εργασία για το Νεοελληνικό Θέατρο Σκιάων. Το 1977 ανακηρύχθηκε Υφηγητής, στο ίδιο Πανεπιστήμιο, με μια Διατριβή για την Γέννηση του Θεάτρου στον Ελληνικό Λαϊκό Πολιτισμό. Από τότε έχει εγκατασταθεί μόνιμα στην Ελλάδα, όπου εισήγαγε για πρώτη φορά την επιστήμη της Θεατρολογίας. Δίδαξε επί δώδεκα χρόνια Ιστορία Θεάτρου στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης. Από το 1989 διδάσκει στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στην αρχή στο Τμήμα Φιλολογίας και από το 1991 στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, το οποίο οργάνωσε εξ αρχής και του οποίου διατέλεσε για περισσότερο από δύο δεκαετίες πρόεδρος ή αντιπρόεδρος. Παράλληλα εξακολουθούσε να διδάσκει Θεατρολογία στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης από το 1977 ως το 2006. Έχει μετακληθεί πάρα πολλές φορές ως Επισκέπτης Καθηγητής σε Ευρωπαϊκά και Αμερικανικά Πανεπιστήμια μεταξύ των οποίων Harvard, Oxford, Cambridge, NY City University, Freie Universität Berlin, Hamburg, Sorbonne-Paris, München, Freiburg, Amsterdam, Göttingen, Bern, Sapienza Roma, Tor Vergata Roma, Princeton, State California University, London κ.α. Το 1994 εξελέγη Αντεπιστέλλον Μέλος της Αυστριακής Ακαδημίας Επιστημών και το 2001 παρυσμοφορήθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Αυστρίας για τις επιστημονικές του επιδόσεις με τον «Αυστριακό Σταυρό Τιμής για την Επιστήμη και την Τέχνη». Έχει δημοσιεύσει 125 βιβλία (100 στα ελληνικά, 25 στα γερμανικά και αγγλικά) και 450 μελέτηματα για θέματα της ιστορίας του ελληνικού και βαλκανικού θεάτρου, της συγκριτικής λαογραφίας, των βυζαντινών και νεοελληνικών σπουδών εν γένει, καθώς και της θεωρίας του θεάτρου και του δράματος. Αφηρηρέθηκε από το Πανεπιστήμιο το 2014. Το 2017 ανακηρύχθηκε Επίτιμος Καθηγητής του ΕΚΠΑ για την προβολή των ελληνικών σπουδών στο εξωτερικό. Το τελευταίο του βιβλίο έχει τον τίτλο «Greek Theatre between Antiquity and Independence», Cambridge University Press 2017.

Ο **Θεοδόσιος Κυριακίδης** είναι διδάκτορας Νεώτερης Ιστορίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Αποφοίτησε από το Τμήμα Θεολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Παρακολούθησε μαθήματα στο Westfälische-Wilhelms Universität Münster και στο Γρηγοριανό Πανεπιστήμιο της Ρώμης στην Ιταλία.

Υπήρξε μεταδιδακτορικός ερευνητής στο πανεπιστήμιο La Sapienza στη Ρώμη και έχει παρακολουθήσει το Διεθνές Πρόγραμμα για τη Γενεοντομία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στο Πανεπιστήμιο του Τορόντο. Είναι πτυχιούχος Ελληνικής Παλαιογραφίας και απόκτησε Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στον Τομέα της Ιστορικής Θεολογίας του Α.Π.Θ. Μιλάει αγγλικά, ιταλικά, γερμανικά και διαβάζει γαλλικά. Έχει πραγματοποιήσει εκτεταμένη αρχαιολογική έρευνα και έχει οργανώσει και συμμετάσχει σε πλήθος συνεδρίων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Έχει λάβει υποτροφίες και διακρίσεις από ιδρύματα της Ελλάδας της Αμερικής και της Ιταλίας. Έχει συγγράψει μονογραφίες και άρθρα σχετικά με την εκκλησιαστική ιστορία του Πόντου, την Οθωμανική Αυτοκρατορία, το Οικουμενικό Πατριαρχείο και το Βατικανό. Εργάζεται ως επιστημονικός συνεργάτης στην Έδρα Ποντιακών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Α. Π. Θ.

Ο **Θανάσιος Β. Κούγκουλος** τελείωσε τις εγκύκλιες σπουδές του στην Αλεξανδρούπολη. Έλαβε το πτυχίο του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Διδάκτορας Νέας Ελληνικής Φιλολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Δημοσίευσε βιβλία και μελέτες στους τομείς της νεοελληνικής φιλολογίας, της σημειωτικής του χώρου στη λογοτεχνία και της λογοτεχνικής εικονολογίας σε επιστημονικά περιοδικά και πρακτικά ελληνικών και διεθνών συνεδρίων. Δίδαξε, στη βαθμίδα του Λέκτορα, στον Τομέα Νέας Ελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας του Τμήματος Βαλκανικών Γλωσσών και Λογοτεχνιών του Πανεπιστημίου Αδριανούπολης της Τουρκίας. Την περίοδο 2013-2016 διδάξε σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Ινστιτούτου Κοινωνικών Επιστημών του ίδιου Πανεπιστημίου και στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Γλώσσα και Λογοτεχνία στην Εκπαίδευση» του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Από τον Οκτώβριο του 2017 υπηρετεί ως μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού στο Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκriteίου Πανεπιστημίου Θράκης. Διδάσκει στο προπτυχιακό και μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας και ως Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Δημιουργική Γραφή» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.

Η **Μυροφόρα Ευσταθιάδου** γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Είναι απόφοιτη του Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (πρ. Νηπιαγωγών) του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκriteίου Πανεπιστημίου Θράκης, κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Λαογραφίας (Τομέας Ανθρωπιστικών Σπουδών της κατεύθυνσης: Ιστορία και Διδακτική Ιστορίας, Λαογραφία και Πολιτισμός του Ε.Κ.Π.Α.), κάτοχος Διδακτορικού Διπλώματος με τίτλο: «Ταξιδεύοντας στον Πόντο: μια ιδιότυπη μορφή τουρισμού της νοσταλγίας» του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, με βαθμό Άριστα και Μεταδιδακτορική ερευνητρια του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας του Δ.Π.Θ. Είναι διαπιστευμένη εκπαιδευτρια της ποινιακής διαλέκτου από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Συμμετείχε σε σχετικά πρόγραμμα διδασκαλίας της

ποντιακής διαλέκτου του Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. (κατά τα έτη 2014-2015), διδάσκοντας στους Δήμους Καλλιθέας, Νέας Σμύρνης και Ζωγράφου. Διδάσκει ποντιακή διάλεκτο και πραγματοποιεί διαλέξεις και σεμινάρια για τον ποντιακό πολιτισμό σε συλλόγους στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Είναι πρόεδρος του Φάρου Ποντίων Θεσσαλονίκης. Επισκέπτεται κάθε χρόνο τον Πόντο, πραγματοποιώντας καταγραφές τοπωνυμίων, ονομάτων πόλεων, κάστρων και ξεναγήσεις, στο πλαίσιο της διοργάνωσης προσκυνηματικών ταξιδιών συλλόγων.

Ο **Μανώλης Γ. Βαρβούνης** γεννήθηκε το 1966 στη Σάμο, όπου περάτωσε και τις εγκύκλιες σπουδές του. Σπούδασε στο Ιστορικό και Αρχαιολογικό Τμήμα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (1983-1988) και στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ειδικεύθηκε στη Λαογραφία και το 1991 αναγορεύθηκε διδάκτωρ λαογραφίας του Παιδαγωγικού Τμήματος Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ακολούθως, την περίοδο 1996-1997 πραγματοποίησε μεταδιδακτορικές ερευνητικές σπουδές στο Université Catholique de Louvain (Louvain – la – Neuve) στο Βέλγιο. Από το 1992 διδάσκει Λαογραφία στο Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, όπου σήμερα διδάσκει ως Καθηγητής. Είναι μέλος πολλών επιστημονικών εταιρειών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, όπως της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας (Αθήνα), της οποίας είναι μέλος και του Διοικητικού Συμβουλίου - ταμίας, της British Folklore Society (Λονδίνο) και της American Folklore Society (Ουάσινγκτον). Έχει δημοσιεύσει πολλές μελέτες, αυτοτελώς ή σε επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Μελέτες του έχουν μεταφραστεί και δημοσιευθεί στην αγγλική, στη γαλλική, στη ισπανική, στην ιταλική, στη γερμανική, στη σερβική, στην τουρκική, στη ρωσική, στη γεωργιανή, στην αραβική, στην αρμενική και στη βουλγαρική γλώσσα. Τον Δεκέμβριο του 2010 τιμήθηκε με βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών ενώ τον Ιανουάριο του 2011 βραβεύθηκε με το Χρυσό Μετάλλιο Τεχνών και Επιστημών και το 2012 με το Μεγάλο Χρυσό Σταυρό Τμήτς του Osterreichische Albert Schweitzer Gesellschaft. Το 2013 αναγορεύθηκε επίτιμος Διδάκτωρ (LL. Doctorate – Doctor of Letters) του Theological College and Seminary, του Saint Stephen Harding University, στην Πολιτεία της Βόρειας Καρολίνας (North Carolina) των ΗΠΑ.

Αντεπιστέλλον μέλος (Accademico d' Onore) της Accademia Costantina της Ρώμης, το 2013, επίτιμο μέλος (Accademico di Merito) της Accademia Bonifaciana της Ιταλίας, το 2014, και αντεπιστέλλον μέλος (Academician of Honour) της Norman Academy, το 2014. Το 2013 βραβεύθηκε από το «Ίδρυμα Ευθαλίας και Σταύρου Καλφιώτη» της Αθήνας για το συγγραφικό του έργο. Επίτιμο μέλος του Δ.Σ. του «ιδρύματος Κωνσταντίνου και Μαρίας Ζημάλη» της Σάμου (2014). Fellow του International Agency for Standards and Ratings (2020).

Επίτιμο μέλος της Union der Schweizer und Heimkunde Griechen της Ελλάδας, το 2013, και Accademico Benemerito του Istituto di Studi Storici Beato Pio IX, της Ιταλίας, το 2014. Τακτικό μέλος (Accademico Ordinaris) της Ποντιφικής Accademia Tiberina της Ιταλίας, το 2014 και της International Academy of Social Sciences, το 2016. Το 2015 τιμήθηκε με το βραβείο Capitolino του University Roggero II, στην Πολιτεία της Φλόριδας (Florida) των ΗΠΑ. Αντεπιστέλλον μέλος (Accademico d' Onore) της Real Accademia Sancti Ambrosii Martyris της Πορτογαλίας (2016). Τιμήθηκε επίσης με το XV Διεθνές Βραβείο «Giuseppe Sciacca» (2017), ενώ έχει αναγορευθεί Επίτιμος Καθηγητής του Τμήματος Κλασικής και Νέας Ελληνικής Φιλολογίας (Departamentul de Filologie Clasică și Neogreacă), του Πανεπιστημίου του Βουκουρεστίου στη Ρουμανία (2017). Τακτικό μέλος (εκλογή: 2018) της Academia Scientiarum et Artium Europaea / European Academy of Sciences and Arts. Το 2019 του απονεμήθηκε το World Championship 2019 in Anthropology από το International Agency for Standards and Ratings.

Doctor Honoris Causa του Πανεπιστημίου του Βουκουρεστίου της Ρουμανίας (2019).

Ο **Αχιλλέας Γ. Χαλδαιάκης** είναι Καθηγητής της Βυζαντινής Μουσικολογίας και Ψάλτικης Τέχνης στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και Κοσμητώρ της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Διδάσκει σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο μαθήματα γύρω από τη βυζαντινή μουσική, τόσο στο Τμήμα του όσο και σε άλλα πανεπιστημιακά τμήματα ή εκπαιδευτικούς φορείς της Ελλάδας και του Εξωτερικού. Την προσοχή του θέαση και προσέγγιση αυτού του ιδιαίτερου γνωστικού αντικείμενου διακρίνει η μελέτη, *ανάλυση και κατανοήση της θεωρίας*, της ιστορίας ή και της αισθητικής της μουσικής μέσα από την πρακτική της έκφραση, καθώς πιστεύει ακράδαντα ότι ο συνδυασμός θεωρίας και πράξης εξασφαλίζει τις καλύτερες προϋποθέσεις ουσιαστικής γνώσης του φαινομένου της μουσικής δημιουργίας. Αυτήν την άποψη καταγράφει στο εκτεταμένο (με πάνω από 200 τίτλους) δημοσιευμένο έργο του, αλλά και τις ίδιες ακαδημαϊκές απόψεις υποστηρίζει σε διάφορα συνέδρια στην Ελλάδα και κυρίως στο Εξωτερικό, ενώ με την παράλληλη καλλιτεχνική του δραστηριότητα προβάλλει αντίστοιχα και την πρακτική εφαρμογή οποιασδήποτε θεωρητικής άποψης. Η συνολική διεθνής δραστηριότητά του, ως διηγουμένου μουσικού: επιστήμονα ερευνητή και πανεπιστημιακού δασκάλου, αλλά και καλλιτέχνη ερμηνευτή και διευθυντή και υπεύθυνου αντίστοιχων μουσικών σχημάτων, στοχεύει ακριβώς στην πολυπρισματική και σφαιρική και καινοφανή προσέγγιση της Βυζαντινής Μουσικολογίας και της Ψάλτικης Τέχνης.

Η **Ζωή Κανιά** γεννήθηκε το 1977 στην Αθήνα από γονείς ποντιακής και μικρασιατικής καταγωγής. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου και μεταπτυχιακή φοιτήτρια Λαογραφίας στο ΠΜΣ «Λαογραφία και Εκπαίδευση» του ΠΤΔΕ, ΕΚΠΑ. Εργάζεται στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Η **Ρέα Κακάμπουρα** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Λαογραφίας στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Ε.Κ.Π.Α. Είναι Διευθύντρια του Τομέα Ανθρωπιστικών Σπουδών και του Εργαστηρίου Κοινωνικών Επιστημών στο ίδιο Τμήμα. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στην έρευνα των πολιτιστικών συλλόγων και στη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς στη σύγχρονη εποχή, στις αφηγήσεις ζωής και τη βιογραφική μέθοδο, σε θεωρητικά ζητήματα των λαογραφικών σπουδών, στη διδακτική του λαϊκού πολιτισμού στην εκπαίδευση. Στο συγγραφικό της έργο περιλαμβάνονται τα βιβλία: Ανάμεσα στο αστικό κέντρο και τις τοπικές κοινωνίες: Οι σύλλογοι της επαρχίας Κόνιτσας

στην Αθήνα, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Κόνιτσας, 1999. Αφηγήσεις Ζωής. Η βιογραφική προσέγγιση στη σύγχρονη λαογραφική έρευνα, διάδραση, Αθήνα 2011 2. Ιστορικά και Λαογραφικά Μελετήματα: Ερευνητικές και Εκπαιδευτικές διαστάσεις, (επιμέλεια του τόμου σε συνεργασία με τον Χ. Μπαμπούνη), εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2014. Οπτική εθνογραφία και εκπαίδευση: Θεωρητικές προσεγγίσεις και διδακτικές προτάσεις, εκδ. πεδίο, Αθήνα 2018 (σε συνεργασία με την Ο.-Ε. Κασσαβέτη). Είναι μέλος της Εθνικής Επιστημονικής Επιτροπής της UNESCO για την προστασία της Αυλής Πολιτιστικής Κληρονομιάς και του Δ.Σ. της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας.

Η **Νάντια Μαγά-Μπιζούμη** σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο των Ιωαννίνων. Το 2006 ολοκλήρωσε τον κύκλο των σπουδών της στη Μουσειολογία (Ελληνοαμερικανικό Κολλέγιο Αθηνών, κλάδος ειδικεύσεως: Μουσειολογία – Πολιτιστική Διαχείριση) και το 2011 το διδακτορικό της στη Λαογραφία (με άριστα) στο Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης. Το 2018 εκλέχθηκε Επίκουρη Καθηγήτρια Λαογραφίας στο Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας του ΔΠΘ. Από το 1997 έως και το 2004 εργάστηκε ως επιμελήτρια στο Μουσείο Ιστορίας της Ελληνικής Ενδυμασίας του Λυκείου των Ελληνίδων. Κατά τη θητεία της ανέλαβε την οργάνωση, το σχεδιασμό και την επιμέλεια ή/και τη συνεπιμέλεια περιοδικών θεματικών εκθέσεων («Παραδοσιακές ενδυμασίες της Θράκης», «Γυναικείες ελληνικές τοπικές φορεσιές. Με αφορμή το φωτογραφικό αρχείο του Αιμίλιου Λέστερ», «Δημάδια αλλαγών, σημεία σταθερότητας στην Πρωγονία ενδυμασίας», «100 χρόνια μιας “ζωντανής” συλλογής». Έχει συνεργαστεί με το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς (Π.Ι.Ο.Π.) στην επανέκθεση της συλλογής του Μουσείου Μετάξης στο Σουφλί, όπου της ανατέθηκε η επιστημονική εποπτεία και η ενδυματολογική επιμέλεια της προβλεπόμενης από τη μουσειολογική μελέτη ενότητας με θέμα «Τα μεταξοτά του Σουφλίου». Συμτείχε επίσης, στο μουσειογραφικό σχεδιασμό του Μουσείου Μαστίχας στη Χίο, όπου ανέλαβε την επιστημονική εποπτεία και την ενδυματολογική επιμέλεια της προβλεπόμενης από τη μουσειολογική μελέτη ενότητας με θέμα «Οι φορεσιές της Χίου». Είχε επίσης, την οργάνωση και την εκτέλεση της περιοδικής έκθεσης με υφαντά από την ευρύτερη περιοχή της Αρκαδίας στο Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης στη Δημητσάνα. Είχε τη συνεπιμέλεια του μουσειογραφικού σχεδιασμού και της υλοποίησης της περιοδικής έκθεσης της Πανεπιστημιακής Λαογραφικής Συλλογής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, στα πλαίσια των εκδηλώσεων για τα 25 χρόνια λειτουργίας του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας του ΔΠΘ, που εγκαινιάστηκε τον Σεπτέμβριο του 2016. Επίσης, ανέλαβε την ενδυματολογική τυπολογική κατάταξη και την εγκατάσταση των εκθεμάτων της μόνιμης έκθεσης συλλογής ελληνικών ενδυμασιών «Βικτωρία Γ. Καρέλια» στον εκθεσιακό χώρο του Λυκείου Ελληνίδων Καλαμάτας (2016).

Έχει συμμετάσχει σε ελληνικά και διεθνή ερευνητικά προγράμματα που αφορούν στην καταγραφή, τεκμηρίωση και ψηφιοποίηση μουσειακών ενδυματολογικών συλλογών, και στην οργάνωση και στην υλοποίηση διεθνών συνεδρίων και ημερίδων με θέμα το Ένδυμα. Για τα ζητήματα αυτά έχει δημοσιεύσει μονογραφίες, άρθρα και καταλόγους εκθέσεων και έχει λάβει μέρος με εισηγήσεις σε διεθνή συνέδρια και επιστημονικές ημερίδες στη Μόσχα, στην Πολωνία, στη Σερβία, στη Σουηδία, στην Τουρκία και αλλού.

Η **Μαρία Βεργέτη** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης. Είναι Διευθύντρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Ετερότητα και Παιδαγωγική του Θεάτρου και του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Εκπαίδευση και Πολιτισμός». Είναι Διευθύντρια του Εργαστηρίου «Κοινωνικές Ομάδες και Παιδαγωγική του Θεάτρου». Σπούδασε Κοινωνιολογία στο Πανεπιστήμιο της Μινнесότα, στις Η.Π.Α., έτος αποφοίτησης το 1983. Ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στην Κοινωνιολογία/Ανθρωπολογία το 1984 στο Πανεπιστήμιο της Γουέστ Βιρτζίνια, στις Η.Π.Α., όπου παρουσίασε μεταπτυχιακή εργασία με τίτλο Ελληνοαμερικανοί σε μικρές πόλεις. Από το 1993 είναι διδάκτωρ Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Η διδακτορική της διατριβή έχει τίτλο Εθνοπολιτική ταυτότητα: Η περίπτωση των Ελλήνων του Πόντου. Στο δημοσιευμένο έργο της συμπεριλαμβάνονται βιβλία και άρθρα σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά με θεματολογία που αφορά κυρίως τις έκδηλες και άδηλες λειτουργίες κοινωνικών θεσμών, θέματα εθελούσιας και αναγκαστικής μετανάστευσης πληθυσμών, τις διαδικασίες διαμόρφωσης και μετεξέλιξης συλλογικών ταυτοτήτων κ.α. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εντάσσονται στην επιστήμη της Κοινωνιολογίας και στους επιστημονικούς κλάδους της Πολιτισμικής Κοινωνιολογίας, της Κοινωνιολογίας της Μετανάστευσης και της Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης.

Ο **Γιάννης Κασκαμανίδης** ζει και εργάζεται ως δάσκαλος στη Φλώρινα. Έχει σπουδάσει Παιδαγωγικά, Ιστορία και Κοινωνική Ανθρωπολογία. Τα επιστημονικά και ερευνητικά του ενδιαφέροντα, οι δημοσιεύσεις και οι συμμετοχές του σε συνέδρια σχετίζονται με την καταγωγή, τις σπουδές, το επάγγελμα και την ιδιαίτερη ανασχολήσή του σε ψηφιακές τεχνολογίες.

Ketevan Lortkipanidze

01.09.2013 –to present Associate Professor. Chair of Turcology, Institute of Oriental Studies, I.Javakhishvili Tbilisi State University, Faculty of Humanities

01.11.2013 – to present Deputy Director of Languages Centre of the same University

01.09.06 - 01.09.2013 Assistant Professor, Department of Turcology, Institute of Oriental Studies, I.Javakhishvili Tbilisi State University, Faculty of Humanities

01.06.97 –01.09.06 – Docent, Chair of Turkish Philology, Faculty of Oriental Studies, I.Javakhishvili Tbilisi State University

23.04.99- 01.07.05 Deputy dean, Faculty of Oriental Studies, I.Javakhishvili Tbilisi State University Scientific Degree, Academic Rank and Publications:

Candidate of Philological Sciences (PhD of Philology), Turkish Philology

1979-1984 - Tbilisi State University. Faculty of Oriental Studies, Philologist. Teacher of Turkish and Georgian Languages, Interpreter.

1984 – K. Okhridski Sofia State University. Department of Turkish Studies, Pre-diploma practice.

1985 -1988 - Tbilisi State University. Faculty of Oriental Studies, Aspirant (Turkish language and Litere)

Nato Akhalaia

2015- to present, Invited lecturer, Faculty of Humanities, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

2019 - PhD student, Kartvelian languages, Faculty of Humanities, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

5 Shota Rustaveli National Science Foundation,

Publications :Monography – 2, Articles – 9

Conferences: 21 (19- international, 3- local) Award: 2015. Medal of Ivane Javakhishvili for winning in competition of Doctoral Educational

Programme, Tbilisi State University.

Arzu Eker Ruditakis has a BA in Communication Studies from Istanbul University and an MA degree in Translation from Boğaziçi University, where she also started her doctoral studies, and gave courses as part of faculty on translation theory, practice and criticism. Her MA thesis, Publishing Translations in the Social Sciences since the 1980s: An Alternative View of Culture Planning in Turkey was published by Lambert Academic Publishing in 2010. She taught academic English at Boğaziçi and Yeditepe Universities. She currently resides in Greece, where she completed her PhD degree in translation studies at Aristotle University of Thessaloniki with a dissertation on the English translations of Orhan Pamuk's novels. She has also given courses at Aristotle University and American College of Thessaloniki. Her current research topics include the relationship between memory and translation, and literary translation especially with respect to the Greek-Turkish cultural and literary exchange. She divides her time between independent research, translation and teaching English online.

Η **Αναστασία Σπेरανίδου** διδάσκει διαπολιτισμικές σπουδές στο Τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Έχει διδάξει αμερικανική ποίηση και πεζογραφία, ελληνοαμερικανική λογοτεχνία, μεθοδολογία έρευνας και ακαδημαϊκής γραφής μεταξύ άλλων στο τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καθώς και στα διεθνή προγράμματα Αγγλικής Φιλολογίας των University of Northampton και University of London. Έχει λάβει υποτροφίες από το ίδρυμα Fulbright, το Salzburg Seminar in American Studies, το πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών του Princeton University, και το Tsakopoulos Hellenic Collection, California State University. Έχει συμμετάσχει σε συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και έχει δημοσιεύσει άρθρα για σημαντικούς Ελληνοαμερικανούς συγγραφείς όπως τους Jeffrey Eugenides και Elia Kazan και ποιητές όπως τους Nicholas Samaras και Αντόνιου Δεκαβέλλε σε περιοδικά όπως τα Journal of the Hellenic Diaspora, The Charioeteer, the Journal of Modern Hellenism και στην εγκυκλοπαίδεια The Greenwood Encyclopedia of Multiethnic American Literature. Μετέφρασε το βιβλίο του ιστορικού Νταν Γεωργακά Το Δικό μου Νατιρόι: Μεγαλώνοντας ως Έλληνας και Αμερικανικός στην Αυτοκινητοπόλη (2016). Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν τη μετανάστευση και τη διασπορά, την εθνική ταυτότητα, τη μετα-αποικιοκρατική Αγγλόφωνη λογοτεχνία και τα αυτοβιογραφικά κείμενα Ελληνοαμερικανών συγγραφέων.

Ο **Θωμάς Σαββίδης** γεννήθηκε στο Κλιματάκι Γρεβενών από γονείς που κατάγονται από το Ακ Νταγ Ματέν του Πόντου. Αποφοίτησε από το εξεταζέιο Γυμνάσιο Τσοτσολίου Κοζάνης. Σπούδασε Βιολογία και Χημεία στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Στον ποντιακό χώρο η συμβολή του συνίσταται στην μελέτη και ανάδειξη της ποντιακής διατροφής και η υιοθέτηση των παραδοσιακών διατροφικών αξιών στην σύγχρονη κοινωνία. Ακόμα κατέγραψε επιστημονικά τη χλωρίδα του Πόντου με τα εδώδιμα και φαρμακευτικά φυτά. Δημοσίευσε περισσότερες από 100 πρωτότυπες επιστημονικές εργασίες σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια. Από τα πρόσφατα συγγράμματά του, που απευθύνονται στο ευρύτερο κοινό, αναφέρονται: «Η Διατροφή στη Πόντο», «Εγκυκλοπαίδεια του Ποντιακού Ελληνισμού», «το μαστιχοδένδρο της Χίου», «Ομήρου Αμπελο», «Ομήρου Βοτανική» και «τα Βότανα του Πόντου». Είναι καθηγητής του Τμήματος Βιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Εργάστηκε ερευνητικά στα Πανεπιστήμια Γκρατς (Αυστρία), Χαϊδελβέργης, Γκάιττιγκεν και στο Κέντρο Πυρηνικών Ερευνών της Καρλσρούης (Γερμανία). Πρόσφατα εργάστηκε ερευνητικά στο Πανεπιστήμιο Κωνσταντινούπολης, όπου είχε την ευκαιρία να μελετήσει συστηματικά τα θέματα που αφορούν τον Πόντο. Είναι πρόεδρος του Οργανισμού Διεθνοποίησης της Ελληνικής Γλώσσας, ιδρυτικό μέλος του Συλλόγου Ποντίων Φοιτητών και Σπουδαστών Θεσσαλονίκης, ενώ έντονη είναι η δράση του σε πολλές οργανώσεις στον ποντιακό και γενικότερα στον εθνικό χώρο.

Ο **Γιώργος Κούζας** (Αθήνα, 1981) σπούδασε φιλολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Στην ίδια Σχολή πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στη λαογραφία, με υποτροφία του ΙΚΥ, ενώ εκπόνησε διδακτορική διατριβή στο ίδιο πεδίο, με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση. Την περίοδο 2015-2017 πραγματοποίησε μεταδιδακτορική έρευνα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση, ενώ την περίοδο 2016- 2019 πραγματοποίησε μεταδιδακτορική έρευνα στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, με υποτροφία του ΙΚΥ. Έχει διδάξει λαογραφία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Επίσης, έχει διδάξει στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Λαογραφία και Εκπαίδευση» του ΙΠΔΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών και στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Βυζαντινός Κόσμος: Η σχέση του με την Αρχαιότητα και τον Νεότερο Ελληνισμό» του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Διόσκει λαογραφία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι μέλος του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΣΕΙΠ) του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Έχει συμμετάσχει ως ερευνητής σε ερευνητικά προγράμματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και το Πάντειο Πανεπιστήμιο. Έχει λάβει μέρος με εισηγήσεις σε διεθνή συνέδρια στην Αγγλία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Πορτογαλία, την Τουρκία, τη Βουλγαρία, τη Σερβία, την Κροατία και αλλού.

Ο **Γιώργος Κατσάδωρος** είναι αναπληρωτής καθηγητής λαογραφίας στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Τα ιδιαίτερα ερευνητικά του ενδιαφέροντα, εκτός από γενικότερα λαογραφικά ζητήματα, στρέφονται κυρίως γύρω από τη διάγνωση του λαϊκού πολιτισμού, ιδίως της λαϊκής λογοτεχνίας, στα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας και την αξιοποίηση της διδασκαλίας του στην εκπαίδευση. Έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις ή ως κριτής σε επιστημονικά συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και συνεργάζεται με ελληνικά και διεθνή περιοδικά.

Η Αεροδότη-Λήδα Νουνανάκη είναι κοινωνιολόγος, κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος Λαογραφίας (ως υπότροφος του Ι.Κ.Υ.) και υποψήφια διδάκτορας Λαογραφίας. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα στρέφονται γύρω από την «ψηφιακή λαογραφία», την διάγνωση μορφών του σύγχρονου λαϊκού πολιτισμού μέσω του διαδικτύου. Έχει συμμετάσχει σε διάφορα ερευνητικά προγράμματα ανθρωπιστικών σπουδών, καθώς και στην επιστημονική τεκμηρίωση του ψηφιακού αρχείου χειρογράφων του Γ. Α. Μέγα για την Ελληνική Λαογραφική Εταιρεία. Επίσης έχει λάβει μέρος με εισηγήσεις και δημοσιεύσεις σε ποικίλα επιστημονικά συνέδρια και εκδόσεις.

Η Σταυρούλα –Βίλλυ Φωτοπούλου γεννήθηκε στην Καλαμάτα, και αποφοίτησε από το 1 ο Γενικό Λύκειο της πόλης. Είναι πτυχιούχος του Τμήματος Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών. Εργάζεται από το 1996 στο Υπουργείο Πολιτισμού, όπου τοποθετήθηκε ως απόφοιτος της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης. Διαθέτει μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών στη Σύγχρονη Ιστορία (ΕΚΠΑ, 2008) και στην Κοινωνική Λαογραφία (ΕΚΠΑ, 2011). Χειρίζεται άριστα την αγγλική γλώσσα και ικανοποιητικά τη γαλλική και την ισπανική. Είναι Διευθύντρια Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στη Γεν. Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς από το 2014. Έχει εκπροσωπήσει το Υπουργείο Πολιτισμού σε Διεθνείς Οργανισμούς (UNESCO, ΕΕ), αναφορικά με θέματα αρμοδιότητάς της.

Ο Harun Yavruoğlu γεννήθηκε στην πόλη Ακσαατ της Τραπεζούντας το 1956. Είναι παντρεμένος και πατέρας δύο παιδιών. Έχει κάνει στο εσωτερικό και στο εξωτερικό συνολικά 45 ατομικές εκθέσεις γελιογραφίας, ενώ πήρε μέρος και σε πολλές συλλογικές. Παράλληλα, την περίοδο 1985-86 συμμετείχε στην επιτροπή έκδοσης της σατυρικής σελίδας της εφημερίδας «ΤΑΚΑ» και την περίοδο 1990-92 της σατυρικής εφημερίδας «Χαμσί». Την περίοδο 2000-2003 ανέλαβε την σύνταξη της σατυρικής σελίδας «Ντουρούμ Καρισί» (Η κατάσταση είναι περίπλοκη) της εφημερίδας «Κιουνε Μπακί» η οποία εκδίδεται επίσης στην Μαύρη Θάλασσα. Με δύο γελιογράφους φίλους του έκαναν την τηλεοπτική εκπομπή «Ζακά Μακά Ντέρεκ» (Πλάκα πλάκα που λες...) στο κανάλι Zigan TV της Τραπεζούντας. Εξέδωσε συνολικά 4 βιβλία, σχεδίασε αφίσες, βινιέτες και εξώφυλλα βιβλίων και βραβεύθηκε σε διαγωνισμούς γελιογραφίας. Για μια περίοδο διετέλεσε πρόεδρος της Ένωσης Συγγραφέων Μαύρης Θάλασσας, ενώ εξακολουθεί να είναι πρόεδρος του Συλλόγου Γελιογράφων Τραπεζούντας. Διετέλεσε διευθυντής εκπαίδευσης και επαγγελματικής βελτίωσης στην επιχείρηση τηλεπικοινωνιών Türk Telekom. Είναι διευθυντής σύνταξης, αρθρογράφος και γελιογράφος της εφημερίδας «ΤΑΚΑ».

Ο Necati Zengin Γεννήθηκε στην Τραπεζούντα. Σπούδασε στο τμήμα Φυσικής του Πολυτεχνείου της Μαύρης Θάλασσας. Εργάστηκε στο δημόσιο ως μηχανικός. Το 1975 ξεκίνησε την θεατρική του δραστηριότητα στο Θέατρο του Πολυτεχνείου της Μαύρης Θάλασσας. Το 1976 στο χωριό Μερκές Τσουκούρτσαγρ ίδρυσε το «Θέατρο Νέων Τσουκούρτσαγρ». Το 1989 ίδρυσε την «Πειραματική Θεατρική Σκηνή του Δήμου Τραπεζούντας». Το 1993 μαζί με τον Γεωργιανό σκηνοθέτη Βαχράμ Νικολάτζε ίδρυσαν το «Θέατρο Τέχνης Τραπεζούντας» το οποίο έχει ανεβάσει μέχρι σήμερα 30 έργα. Παρέδωσε μαθήματα θεατρικής αγωγής σε σχολεία όπου και σκηνοθέτησε παραστάσεις. Το 1999 ίδρυσε το Δημοτικό Θέατρο Ακσαατ. Πήρε μέρος ως επίσημος προσκεκλημένος σε διεθνή θεατρικά φεστιβάλ. Έγραψε το βιβλίο με τίτλο «Το θέατρο στην Τραπεζούντα, από τα οθωμανικά χρόνια μέχρι σήμερα» και εξακολουθεί να βρίσκεται στην θέση του καλλιτεχνικού διευθυντή στο «Θέατρο Τέχνης Τραπεζούντας».

Η Meral Yazıcıoğlu Yeşilççek Γεννήθηκε στην Ριζούντα. Είναι παντρεμένη με δύο παιδιά και ζει στην Τραπεζούντα. Σπούδασε Δημόσια Διοίκηση και αργότερα Φωτογραφία και Εικονολογία. Από το 2015 ασχολείται ερασιτεχνικά με την φωτογραφία. Με τον καιρό η ενσυχόλησή της αυτή ξεπέρασε το επίπεδο του ερασιτεχνισμού, έτσι έργα της δημοσιεύτηκαν σε περιοδικά και πήραν μέρος σε εκθέσεις φωτογραφίας. Επίσης αρκετά από αυτά διακρίθηκαν σε εγχώριους και διεθνείς διαγωνισμούς. Ως επί το πλείστον προτιμά φωτογραφίες και λήψεις που προορίζονται για ντοκμαντέρ γύρω από τον άξονα φύση-άνθρωπος-ζωή. Της αρέσει να φωτογραφίζει αυτό που σκέφτεται, αλλά και να μετατρέπει την σκέψη σε φωτογραφία με γνώμονα το χιούμορ.

Ο Ιωάννης Ιντζές είναι πτυχιούχος Αρχιτέκτων Μηχανικός του Πανεπιστημίου Στουτγκάρδης (Universität Stuttgart). Γεννήθηκε στην πόλη Waiblingen της Γερμανίας. Μεγάλωσε σε παραδοσιακό, ποντιακό περιβάλλον και κατάγεται από το Άκ Νταγ Μαντέν, την Τσιμερά και τη Σάντα του Πόντου. Από το 2011 υπηρετεί το Σύλλογο Ποντίων Waiblingen «Οι Αργοναύτες» ως πρόεδρος, στον οποίο ήταν και μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής Νεολαίας. Επίσης είναι υπεύθυνος του παιδικού-εφηβικού χορευτικού τμήματος.

Ο Μιχάλης Καλιοντζίδης γεννήθηκε στο Διπτόμαο Καβάλας. Ο πατέρας του Χρήστος (άριστος ψάλτης), καταγόταν από το χωριό Κοσμά της περιοχής Μιτσούκας και η μητέρα του Ανατολή από την Τραπεζούντα. Από τον πατέρα του πήρε τα πρώτα ακούσματα. Το 1982 εγγράφεται στο Ευγενίδιο Καλλιθέας Αθηνών και συνέχισε τις σπουδές του, φτάνοντας μέχρι και τη Φούγκα. Αριθμεί 45 δίσκους και CD. Συνεργάστηκε με κορυφαίους τραγουδιστές και συνθέτες Χριστόδουλος Χάλαρης, Βαγγέλης Παπαθανασίου, Χρήστος Νικολόπουλος, Γιώργος Χατζηνάσιος, Θάνος Μικρούτσικος, Γιώργο Κόρος, Χάρη Κλυνν, Γιώργος Νταλάρας, Μαριζά Κωχ, Πέτρος Γαϊτάνος, Λιζέτα Νικολάου, Κατερίνα Κόρο, Δόμνα Σαμίου, Χρόνης Αιδονίδης, στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, το Ηρώδειο, την Επίδαυρο, το Ουκαθιτόπ κ.α. Έχει δημιουργήσει τη Σχολή Εκμάθησης Ποντιακής Λύρας με ονομασία «ΛΥΡΑ» από το 1988 στην Καλλιθέα Αθηνών με παραρτήματα σε: Θεσσαλονίκη, Καβάλα, Κύκλις, Κατερίνη, Βέροια, Κοζάνη, Αγρίνιο, Πτολεμαίδα, Δράμα, Πρέβεζα, Ανατολή Ιωαννίνων. Τα εννέα τελευταία χρόνια είναι διδακτικό μέλος στα Τ.Ε.Ι. Ηπείρου (Άρτας).